ਪੰਜ ਨਿਰਨੇ

ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਵਹਿਮੀ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

kirpal singh chana

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਪੰਜ ਨਿਰਨੇ

ਲੇਖਕ

ਤਰਨ ਸਿੰਘ 'ਵਹਿਮੀ'

ਸੰਤ ਨਗਰ, ਜ਼ਿਲਾ ਹਿਸਾਰ

੨੦ ਫਗਣ ੨੦੧੭ ੩ ਮਾਰਚ ੧੯੬੧

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੈਸ, ਚੌੜਾ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ
ਸ: ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਛਪੀ।

[illegible] ੧੦੦੦]

7

ਤਤਕਰਾ ੬੨

ਜਾਨੀ ਪਰੇ ਸੁ ਹੋਏ ਬਿਪਰੀਤੀ।

ਬਿਚਲ ਜਾਏਗੀ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ।
ਕੇ ਚਿਤ ਹੋਏਂ ਮੀਨਣ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਧੀਰ ਮਲ ਕੋ ਮਾਨੈ ਕੋਈ।
ਸਿਖ ਰਾਮ ਰਾਏ ਕੇ ਹੋਈ।

ਇਤਆਦਿਕ ਸੋਢੀ ਜਿ ਔਰ।
ਲੇਬਿਰਮਾਏ ਆਪਨੀ ਠੌਰ।
ਬਿਨ ਗੁਰ ਸੰਗਤ ਹ੍ਵੈ ਥਿਰ ਕੋਏ ਨ।
ਜਥਾ ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਿਨ ਸੈਨਾਂ ਹੋਏ ਨ।

ਰਹੇ ਨ ਜਬ ਗਾਦੀ ਕੋ ਮਾਲਕ।
ਧਨ ਹਿਤ ਬਨੈ ਅਪਰ ਤਤਕਾਲਕ
ਬਕਤਹੀਨ ਜਿ ਹੋਏਂ ਗੁਰ ਔਰਾ।
ਆਪਸ ਬਿਖੈ ਪਾਏਂ ਬਡ ਰੌਰਾ।

ਸਿਆਨੇ ਸਮਝੇ ਤਬ ਹਟ ਜਾਏਂ।
ਇਮ ਗੁਰਸਿਖੀ ਜਗਹਿ ਬਿਲਾਏ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਦਿਕ ਭਏ।
ਜਗ ਮੈ ਸਿਖੀ ਕੋ ਦਿਢ ਕਏ।

ਸੋ ਨ ਬਿਨਸੇ ਜਿਮ ਜਗ ਮਾਹੀ।
ਉਚਿਤ ਕਰਨ ਕੇ ਕਹੋ ਬਿਧਿ ਤਾਹੀ।
ਨਹਿ ਤੋ ਡੋਲ ਜਾਏਗੀ ਸੰਗਤ।
ਬੈਠਨ ਲਗਹਿ ਅਪਰ ਕੀ ਪੰਗਤ।

ਬਿਰਦ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਿਰਪਾ ਨਿਜ ਕੀਜੈ।

ਸਪਤਮ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਰਾਏ।
ਸੁਤ ਤਜ ਬਡੋ ਨ ਉਚਿਤ ਲਖਾਏ।
ਅਪਨੇ ਬਦਨ ਲਗਾਯਵ ਨਹੀਂ।
ਗੁਰਤਾ ਦੇਨੀ ਤੋਂ ਕਿਤ ਰਹੀ।

ਤੁਮ ਕੋ ਨਿਜ ਅਸਥਾਨ ਬਠਾਏ।
ਸਭ ਬਿਧੀ ਉਚਿਤ ਜਾਨ ਹਰ ਖਾਏ।
ਕਿਤਕੁ ਮਾਸ ਜੁਗ ਸੰਮਤ ਬੀਤੇ।
ਜਬ ਤੇ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਕੀਤੇ।

ਤਬ ਕੀ ਸੰਗਤ ਸਰਬਸਮਾਲੀ।
ਸਿਖੀ ਰੀਤ ਭਲੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੀ।
ਚਹਿਤ ਭਏ ਅਬ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ।
ਨਹੀਂ ਬਠਾਯੋ ਕੋ ਨਿਜ ਥਾਨ।

ਅਬ ਸਭ ਸੰਗਤ ਮਿਲੀ ਬਿਸੂਰਤ।
ਕਾਹਨ ਬਿਲੋਕਹਿ ਗੇ ਤੁਮ ਮੂਰਤ।
ਰਾਵਰ ਨੇ ਕਿਸਕੋ ਲੜ ਲਾਈ।
ਰੀਤ ਪ੍ਰਿਥਮ ਗੁਰੂਅਨ ਚਲਆਈ।

ਕਰਹੁ ਅਬ ਭੀ ਤਿਨਹ ਸਮਾਨ।
ਜਿਸਤੇ ਸਿਖੀ ਰਹੇ ਜਹਾਨ।
ਜੇ ਨ ਕਰਹੁ ਗੇ ਪੂਰਬ ਰੀਤੀ।

ਨਹੀਂ ਸੰਦੇਹ ਹੋਏ ਜਿਸ ਭਾਂਤ।
ਸੁਨੀਏ ਗੁਰੂ ਬਾਕ ਬਖਿਆਤ।

ਜਥਾ ਕਰਨ ਅਰਦਾਸ ਆਗਾਰੀ।
ਮਿਲ ਸਹੂ ਤਿਮ ਭਲੇ ਬਿਚਾਰੀ।
ਤਬ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਭਲੇ ਸਮਝਾਯੋ।
ਜਿਮ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਹਿਨ ਬਨ ਆਇਉ।

ਠਹਿਰਿਉ ਮਤ ਜਿਮ ਸਭ ਹਨ ਕੇਰਾ।
ਕਹਿਬੇ ਹੇਤ ਅਗੇਰ ਸੁਪ੍ਰੇਰਾ।
ਭਏ ਸੰਗ ਤਿਸਕੇ ਸਿਖ ਸਿਆਨੇ।
ਗੁਰ ਮਰਜਾਦ ਜਿ ਚਹਿਤ ਮਹਾਨੇ।

ਆਗੇ ਸਤਿ ਕੀਨਸ ਤਿਆਰੇ।
ਕੁਸ਼ ਕੋ ਆਸਤਰਣ ਛਿਤ ਧਾਰੇ।
ਦਾਸਨ ਮੋ ਕਹਿ ਕਹਿ ਕਰਵਾਵੈ।
ਸੁਨਤ ਬਿਲੋਕਨ ਜਲ ਦ੍ਰਿਗ ਛਾਵੈ।

ਘਟਕਾ ਚਾਰ ਬਤੀਤਨ ਕਰੈ।
ਤਬ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਅਗਰ ਹੋਇ ਖਰੇ।
ਸਭ ਕੇ ਹਿਤ ਕੀ ਸੁਭਅਰਦਾਸ।
ਕਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

ਪ੍ਰਿਥਮ ਲੀਏ ਸਭ ਗੁਰ ਕੇ ਨਾਮ।
ਜਿਨ ਕੇ ਸੁਜਸ ਜਗਤ ਅਭਿਰਾਮ।
ਸਭ ਸੰਗਤ ਕੀ ਬਿਨੈ ਸੁਨੀਜੈ।

ਇਤੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਰਾ: ੧੦ ਅਸੂ ੫੧
ਤੇ ਰਾਸ ੧੦ ਅੱਸੂ ਪਰ ਸ਼ੁਰੂ।

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼।

(ਦੋਹਰਾ)

ਸੂਰਜ ਅਸਤਣੇ ਪ੍ਰਾਚ ਦਿਸ ਭਾ ਸੰਧਿਆ ਕੋਕਾਲ
ਆਇ ਜਾਏ ਸਿਖ ਪੁਰੀ ਤੇ ਦਰਸਿਤ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ

(ਚੌਪਈ) ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਥਿਰੇ ਸਭ ਆਏ।
ਜੋ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਆਦਿ ਮੁਖ ਗਾਏ।
ਅੰਤ੍ਰ ਬਾਹਰ ਭਰਿ ਬਹੁ ਹੋਈ।
ਧਰੇ ਸ਼ੋਕ ਨਹਿ ਬੋਲਤ ਕੋਈ।

ਦਰਸਨ ਕਰੈਂ ਬਾਹਰ ਥਿਰ ਹੋਏ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਿਮਰਤ ਸਭ ਕੋਏ।
ਪੂਰਕੀ ਸੰਗਤ ਕੇ ਸਿਖ ਸਿਆਨੇ।
ਗੁਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤੇ ਉਰ ਬਿਸਮ੍ਹਾਨੇ।

ਸਭ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸੰਗ ਮਿਲ ਕਹਿਯੰ।
ਅਬ ਮਿਲ ਗੁਰਦਰਸਨ ਕੋ ਲੇਹਿ।
ਸਮਾਂ ਕਹਿਨ ਕੋ ਲਖ ਮਨ ਮਾਹੀ।
ਬੂਝੋ ਸਕਲ ਹੋਇ ਕਰ ਪਾਹੀ।

ਜਬ ਹੋਏ ਜਾਏ ਹੈਂ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ।
ਰਿਦੇ ਬਿਸੂਰਤ ਰਹੇ ਮਹਾਨ।

ਤਿਸ ਮੈ ਕਹਿਯੋ ਸੋ ਕਰੈ ਕਮਾਵਨ।
ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਲੈ ਮਨ ਪ੍ਰਾਵਨ।

ਹੋਇ ਕਾਮਨਾਂ ਸਿਖ ਕੇ ਕੋਈ।
ਬਿਘਨ ਪਰਹਿ ਕੈ ਸੰਕਟ ਹੋਈ।
ਸਰਨਿ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਜਾਏ।
ਤਤ ਛਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਬਨੇਂ ਸਹਾਏ।

ਸਰਧਾਲੂ ਕੋ ਸਭ ਕੁਛ ਅਹੈ।
ਹੋਇ ਅਸਰਧਕ ਕਿਮਹੁ ਨ ਲਹੈ।
ਤਨ ਸਦੀਵ ਥਿਰ ਹੋਏ ਨ ਕੋਏ।
ਰਿਦਾ ਗਰੰਥ ਗੁਰ ਕੇ ਲਿਹੁ ਜੋਏ।

ਨਿਤ ਦਰਸਨ ਕਰ ਮਸਤਕ ਟੇਕਹੁ।
ਹਨਹੁ ਬਿਕਾਰਨ ਪਾਏ ਬਿਬੇਕਹੁ।
ਇਮ ਸੁਨ ਕਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਨੀ।
ਸਭਨ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇ ਬਹੇ ਪਾਨੀ।

ਗੁਰ ਜੀਵਨ ਕੀ ਆਸ ਚੁਕਾਈ।
ਦੁਰਲਭ ਦਰਸਨ ਨਹਿ ਪੁਨ ਪਾਈ।
ਪੁਨ ਜੈ ਸਿੰਘ ਕਹਿਉ ਕਰ ਜੋਰੇ।
ਸਹੁ ਚਹੇ ਤੁਮ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰੇ।

(ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੈ ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਤਰੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦੇ।)

ਅਪਰ ਸਭਾ ਸਭ ਤੂਸ਼ਨ ਧਾਰੀ
ਹਾਥ ਜੋਰ ਦੇਖਤ ਮੁਖ ਪੰਥਮ।
ਅਜਮਤ ਲੈ ਬਖਸ਼ਨ ਕੋ ਸੱਦਮ।

ਸੰਗਤ ਬਿਨਤੀ ਤੇ ਕਿਆ ਭਨੇਹ।
ਸਗਰੇ ਮਨ ਮਹਿ ਇਸ ਬਿਧਿ ਗੁਨਹਿ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਬਚਨ ਪੁਨ ਭਨਿਯੋ।
ਮੋਨ ਠਾਨ ਸਭਹਿਨ ਤਿਬ ਸੁਨਿਯੋ।

ਜਥਾਜੋਗ ਸੰਗਤ ਕੀ ਅਰਜੀ
ਤਊ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਮਰਜੀ।
ਹਮਰੇ ਤਨ ਤਿਆਗਨ ਬਹੁ ਕਾਰਨ।
ਆਛੋ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਰੈਂ ਉਚਾਰਨ।

ਗੁਰ ਗਾਦੀ ਅਬਚਲ ਜਗ ਮਾਹੀ।
ਵਧੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਿਟੇ ਕਿਮ ਨਾਹੀ।
ਮਨੋਂ ਕਾਮਨਾ ਸੰਗਤ ਪਾਵਹਿ।
ਲੈ ਗੁਰ ਤੇ ਉਪਦੇਸ ਕਮਾਵਹਿ।

ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਭ ਕੇਰਾ।
ਜੋ ਹਮਰੋ ਚਾਹ ਦਰਸਨ ਹੇਰ।
ਸੋ ਸਰਧਾ ਧਰ ਹੇਰਨ ਕਰੈ।
ਪਾਪਨ ਗਨ ਕੋ ਤਤ ਛਿਨ ਹਰੈ।

ਹਮ ਸੋ ਬਾਤ ਕਰਨ ਕੋ ਚਾਹੇ।
ਪਠਹਿ ਸੁਨੈ ਗੁਰ ਗਰੰਥ ਉਮਾਹੇ।

ਭੁਨ ਹੋਇ ਸੰਤਤਿ ਉਪਜਾਵੈ।
ਥਨਹੁ ਉਚਿਤ ਜਬਹੂੰ ਲਖ ਪਾਵੈ।
ਆਪਨੇ ਥਾਨ ਬਿਠਾਵਨ ਕੀਜੈ।
ਪੁਨ ਪ੍ਰਲੋਕ ਜਾਨੇ ਮਨ ਦੀਜੇ।

ਮ੍ਰਿਤ ਸੁ ਛੰਦ ਤੁਮਰੋ ਸਮਰੱਥ।
ਤਨ ਧਾਰਨ ਤਿਆਗਨ ਨਜ ਹੱਥ।
ਯਾ ਤੇ ਸਭੁ ਕੋ ਕਹਿਬੋ ਬਨੈਂ।
ਰਖੋ ਤਥਾ ਜਿਮ ਬਾਛਹੁ ਮਨੈਂ।

ਅਪਰਨ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤੁ ਕਿੰਮ ਹੋਇ ਜਾਏ।
ਜਿ ਅਭਿਲਖੋ ਸੁਕਹੋਂ ਜਿਵਾਇ।
ਇਹ ਕੁਛ ਨਈ ਨਹੀਂ ਹਮ ਕਹੀ।
ਗੁਰ ਘਰ ਮੈਂ ਨਿਤ ਹੋਵਤ ਰਹੀ।

ਕੌਨ ਕੌਨ ਹਮ ਕਰੈਂ ਬਿਤਾਵਨ।
ਜੇਤਕ ਮਿਰਤਕ ਕੀਨ ਜਵਾਵਨ।
ਬਿਦਤ ਜਗਤ ਮੈ ਛਪੀ ਨ ਕੋਇ।
ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰ ਹੋਇ।

ਅਨਿਕ ਮ੍ਰਿਤੁਕ ਜਿ ਦਏ ਜਵਾਏ।
ਨਿਜ ਜੀਵਨ ਮੈ ਸੰਸੈ ਕਾਇ।
ਬਾਲ ਬਿਵਸਥਾ ਮੈਂ ਤੁਮ ਅਹੈਂ।
ਅਸਮੰਜਸ ਹਮ ਲਖ ਸਭ ਕਹੈਂ।

ਸੁਨੀ ਬਾਰਤਾ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਰੀ।

ਕੋਰਤ ਹੇਰ ਪੈਤ ਬਲਿਹਾਰੈ ।

ਯਥਾ ਉਚਤ ਬੈਠੇ ਧਰ ਮੌਨ ।
ਕਰਤ ਬਿਲੋਕਨ ਬੋਲਹਿ ਕੌਨ ।
ਜੈ ਪੁਰ ਪਤਿ ਕੋ ਰੁਖ ਲਖ ਕਰਕੈ ।
ਕਹੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਨਿੰਮਰਤਾ ਧਰ ਕੈ ।

ਸਿਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਮ੍ਰ ਸਰਬੱਗਯ ।
ਕਿਯ ਕਹੇ ਸਕਹਿ ਜਿ ਨਰ ਅਲਪੱਗਯ ।
ਤਊ ਆਪਨੌਂ ਹਿਤ ਚਿਤ ਚਹੈਂ ।
ਸਮਰੱਥਨ ਢਿਗ ਬਿਨਤੀ ਕਹੈਂ ।

ਆਗੇ ਭਏ ਸਪਤ ਗੁਰ ਜੋਇ ।
ਦਾਸ ਕਿਧੌ ਲਾਇਕ ਸੁਤ ਕੋਇ ।
ਸਭ ਬਿਧਿ ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਤਿਸ ਕਰਕੈ ।
ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠ ਰਕੈ ।

ਸਕਲ ਸੰਗਤਾਂ ਆਦਿ ਮਸੰਦ ।
ਕਭ ਗਹਿਵਾਇ ਦਾਸ ਜਿ ਬਰਿੰਦ ।
ਬਹੁਰ ਚਹੇ ਪਰਲੋਕ ਪਿਆਨਾ ।
ਕਰਤ ਰਹੇ ਜਣ ਗਨ ਦੁਖ ਹਾਨਾ ।

ਜੈਪੁਰ ਨਾਥ ਸੈਹਤ ਇਸ ਬੇਰੀ ।
ਬਿਨਤੀ ਸੁਨੋ ਸੰਗਤਾਂ ਕੇਰੀ ।
ਸਭ ਦਾਸਨ ਪਰ ਕਰੁਣਾ ਕਰੀਏ ।
ਭੋਗਹੁ ਬੈਸ ਕੋ ਦਰਸ ਦਿਖਰੀਏ ।

ਸਕਲ ਆਨ ਪਹੁੰਚੇ ਜਬ ਪੌਰ ।
ਭਈ ਭੀਰ ਥਿਰ ਭੇ ਤ੍ਰਿਸ ਠੌਰ ।

ਅੰਤਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟ ਜਨਾਯੋ ।
ਸੁਨ ਸੁਧ ਜੈ ਪੁਰ ਕੋ ਪਤਿ ਆਯੋ ।
ਬਹਿੰਦ ਮਸੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਰੀ ।
ਆਨ ਥਿਰੀ ਸਭ ਪੌਰ ਅਗਾਰੀ ।

ਸੁਨ ਕਰ ਸ੍ਰੀਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਉਚਾਰਾ ।
ਫਰਸ ਡਸਾਵਹੁ ਬਿਬਿਧ ਪਰਕਾਰਾ ।
ਆਨ ਸਭਨ ਕੋ ਦੇਹੁ ਬਠਾਏ ।
ਦਰਸਨ ਕਰਹਿ ਕਾਮਨਾਂ ਪਾਏ ।

ਗਯੋ ਮੇਵੜਾ ਆਇਸ ਲੈਕੇ ।
ਅੰਤਰ ਸਕਲ ਹਕਾਰਨ ਕੈਕੈ ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਤਬ ਹ੍ਵੈ ਸੁਧਾਨਾ ।
ਬੈਠੇ ਦਰਸਨ ਦੇਨ ਸੁਜਾਨਾ ।

ਪਿਖ ਗੁਰਬਖਸਹਿ ਜੈ ਪੁਰ ਨਾਥ ।
ਪ੍ਰਵਿਸ਼੍ਯੋ ਅੰਤਰ ਗਹਿਤਿਸ ਹਾਥ ।
ਇਨ ਦੋਇਨ ਤੇ ਪੀਛੇ ਸਾਰੇ ।
ਆਨ ਥਰੇ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਧਾਰੇ ।

ਗੁਰ ਤਨ ਪਿਖਿਉ ਬਿੰਦ ਬਿਸ ਫੋਟ ।
ਭਰੇ ਸਰਬ ਦੀਰਘ ਕੋ ਛੋਟ ।
ਕਰ ਬੰਦਹਿ ਬੰਧਨ ਕੋ ਧਾਰਹਿ ।

ਚੌਪਈ–ਸੇਵਾ ਹੇਤ ਦਾਸ ਜੋ ਨੇਰੇ ।
ਨੇਤਰ ਉਘਾਰ ਤਿਨੋਂ ਦਿਸ ਹੇਰੇ ।
ਕਰਿਉ ਹੁਕਮ ਹਮ ਚਲਹਿ ਪਰਲੋਕ
ਜੋ ਦਰਸਨ ਕਾਂਖੀ ਸਭ ਲੋਕ ।

ਹੈ ਮਸੰਦ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿਮਾਲਾ ।
ਦਿਲੀ ਨਗਰ ਬਿਖੇ ਸਭ ਕਾਲਾ ।
ਤਿਸ ਤੇ ਆਦਿਕ ਅਵਰਿ ਜਿ ਅਹੈਂ ।
ਅਰੁ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਦਰਸ ਜਿ ਚਹੈਂ ।

ਤਿਨ ਸਭਹਿਨ ਕੋ ਆਨਿ ਹਕਾਰ ।
ਪਾਵਹਿ ਦਰਸ ਆਨ ਦਰਬਾਰ ।
ਸੁਨਤ ਬਿਲੋਚਨ ਦਾਸਣ ਭਰੇ ।
ਤਤ ਛਿਨ ਅੱਸਰੁ ਬੂੰਦ ਗਿਰ ਪਰੇ ।

ਮਾਤਾ ਆਦਿਕ ਸਭਿਨ ਸੁਨਾਏ ।
ਸਮੁਦਾਇਨ ਕੋ ਸ਼ੋਕ ਉਪਾਏ ।
ਪੁਨ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਹਕਾਰਨ ਕਰਿਉ ।
ਸੁਨ ਕਰ ਨੇਤ੍ਰਨ ਮੇਹਿ ਜਲ ਭਰਿਯੋ ।

ਅਪਰ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਬੁਲਵਾਏ ।
ਦਰਸਨ ਕੇ ਕਾਰਨ ਚਲ ਆਏ ।
ਰਿਦੇ ਬਿਸੂਰਤ ਮੁਖ ਮੁਰਝਾਏ ।
ਤੂਛਨ ਠਾਨ ਪਹੁਚੇ ਤਿਸ ਠਾਏ ।

ਜੈ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਅਪਰ ਨਰ ਘਨੇਂ ।
ਉਤਲਾਵਤ ਚਿਤ ਚਿੰਤਾ ਸਨੇਂ ।

ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੌਇਰ ਜੀ, ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਖੀਆਂ ਤੇ ਸਿਖਾਂ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਤੇ ਜਿਥੋਂ ਕਿਥੋਂ ਮਿਲਿਆ ਗੁਰੂ ਜੱਸ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਗੁਰ ਰਸਨਾ ਅੰਮਰਿਤ ਬੋਲਦੀ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸੁਹਾਵੀ ਤੇ ਸਦ ਪੀੜੀ ਗੁਰੂ ਚਲੰਦੀ ਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਤਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲ਼ਾ ਪਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ (ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਾਲੇ ਮਤ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆਂ ਪਲਿਕੇ ਏਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪਾਠਕ ਪੜ ਚੁਕੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਣੀ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇਂ ਗੁਰਗਾਦੀ ਅਬਚਲ ਜਗਮਾਹੀ ਵਧੇ ਪਰਤਾਪ ਮਿਟੇ ਕਿਮਨਾਹੀ। ਮਨੋਕਾਮਨਾਂ ਸੰਗਤ ਪਾਵਹਿ ਲੈ ਗੁਰ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਮਾਵਹਿ ਆਦਿ ਲਿਖੇ ਵਾਕਾਂ ਤੇ ਆਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸਿੰਘ ਸਭੀ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਕਰਦੇ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਿਉਂ ਕਾ ਤਿਉਂ (ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਵਾਲਾ ਪਰਸੰਗ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਚੋਂ ਲਿਖਿਆ ਭੇਟਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜੋ ਟੀਕੇ ਤੇ ਪਰਯਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਜਿਲਦ ੧੦ਵੀਂ ਦੇ ਪੰਨਾਂ ੩੯੫ ਤੇ ਰਾਸ ਦਸਵੀਂ ਮੁਕੀ ਗਿਆਰਵੀਂ ਸਾਰੀ ਤੇ ਬਾਰਵੀਂ ਜਾਰੀ ਵਿਚ ਔਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼

(ਦੋਹਰਾ)

ਚੇਤ ਚਤਰ ਦਸਮੀ ਭਈ ਚਾਹਿਤ ਭੇ ਪਰਲੋਕ।
ਬਿਆਕੁਲ ਤਨ ਕੀ ਦਸ਼ਾ ਬਹੁ ਦੇਖਤ ਦਾਸ ਸਸ਼ੋਕ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ ਇਤਿਹਾਸ ਜਗਤ ਮੈਹਿ ।
ਰਲ ਮਿਲ ਰਹਿਉ ਏਕ ਥਲ ਸਭ ਨਹਿ ।
ਬਹੁਤ ਬਰਸ ਬੀਤੇ ਜਬ ਲਹੇ ।
ਗੁਰ ਜੱਸ ਰਚਨ ਚਾਹਤੇ ਰਹੇ ।
ਉਰ ਅਭਿਲਾਖਾ ਨਿਤ ਕੀ ਮੇਰੀ ।
ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਦ੍ਰਿਸਟ ਕਰ ਹੇਰੀ ।
ਭਇਓ ਅਚਾਨਕ ਮ੍ਰੰਰੈ ਆਈ ।
ਸਰਬ ਗੁਰੂਅਨ ਕੋ ਜਸ ਸੁਖਦਾਈ ।
ਚਾਹਤ ਭਏ ਆਪ ਗੁਰ ਜਬਹੂੰ ।
ਭਾ ਮੰਚੈ ਦਸ ਗੁਰ ਜਸ ਸਬਹੂੰ ।
ਹੇਰ ਉਮੰਗ ਮੋਹਿ ਮਨ ਆਈ ।
ਕਰਨ ਲਗਿਉ ਇਹ ਗਰੰਥ ਸੁਹਾਈ ।
ਰਾਮ ਕੋਇਰ ਕੇ ਮੁਖ ਤੇ ਕਥਾ ।
ਬਰਨੋਂ ਸਭ ਮੈਂ ਹੋਈ ਜਥਾ ।
ਮੈ ਸੁਨੀ ਜਿਤਕ ਸਿਖਿ ਮੁਖਿ ਦੁਆਰ ।
ਅਰ ਲਿਖੀ ਪਠੀ ਜਹਿ ਕਹਿ ਉਦਾਰ ।
ਕੁਛ ਪਰਸੰਗ ਆਗੈ ਇਸ ਕਹੋਂ ।
ਜਿਸ ਬਿਧਿ ਸੁਨ ਸੰਤਨ ਤੇ ਲਹੋਂ ।

ਭਾਵ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਕੇ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ । ਸੰਤ ਸਾਂਤ ਸਭਾਵੀ ਸਰੇਸ਼ਟ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।'

ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਸਭ ੧੭੬ ਪੰਨੇ ਤੋਂ ੧੯੦ ਤਕ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਚੋਂ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਸਮਝ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਕਿ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ, ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਭਾਈ

ਹਨ (੧) ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਜੀ (੨) ਵਾਰਾਂ ਕਬਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰ ਦਾਸ (੩) ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ (੪) ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਭੀ ਲਈ ਹੈ।

(ਜੈਸੇ) ਸਿਰੀ ਨਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਪੁਨੀਤਾ ਗਰੰਥ ਅਨੁਸਾਰ ਕਥੀ ਮੈਂ ਤੀਤਾ। ਪੁਨ ਗੁਰਦਾਸ ਭਾਏਉ ਜੋ ਭਾਈ। ਕਛੁਕਕੀਨ ਜੁ ਗੁਰ ਵਡਿਆਈ। ਸਿਰੀ ਅਰਜਨ ਸੁਨ ਜਿਹਕੀ ਬਾਣੀ। ਬਰ ਦੀਨੋਂ ਅਸ ਖਿਧਿਗਤ ਦਾਨੀ। ਪੜੇ ਪਰੇਮ ਕਰੇ ਸਿਖ ਜੋਊ। ਸਿਖੀ ਕੋ ਪਰਾਪਤ ਹੈ ਸੋਊ। ਤਿਹਅਨੁਸਾਰ ਕਥੀ ਮੈਂ ਗਾਥਾ। ਤਿਹਕੀ ਸਾਥ ਸੁਨਹੁ ਹਿਤ ਸਾਥਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹਜੂਰੀ। ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਭਯੋ ਗਤ ਰੂਰੀ। ਜਿਹ ਸਿਰ ਲੌ ਸਿਖੀ ਨਿਰਬਾਹੀ। ਤਿਹ ਅਨੁਸਾਰ ਕਥਾ ਮੈ ਪ੍ਰਾਹੀ।

ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਰਾਮ ਕੋਇਰ ਇਸ ਭਾਂਤ ਭਾ ਢਿਗ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸਾਹਿ।
ਬਹੁਤ ਬਾਰਤਾ ਤਬ ਕਰੀ ਆਗੇ ਸੁਨੀਐ ਤਾਹਿ।

ਚੌਪਈ—ਇਸ ਕੀ ਕਹੀ ਕੁਛਕ ਗੁਰ ਕਥਾ।
ਸਰਬ ਸੁਨਾਵੇ ਮਮ ਮੱਤ ਜਥਾ।
ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਭਏ ਬੁਧਿਵਾਨ।
ਤਿਨਹੁ ਬਰਤੰਤ ਜੋ ਕੀਨ ਬਖਾਨਿ।
ਇਸ ਸੁਭ ਗਰੰਥ ਬਿਖਿ ਮੈਂ ਕਹੋਂ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁ ਜੱਸ ਜਹਾਂ ਤੇ ਲਹੋਂ।
ਤਹਿ ਤੇ ਕਰੋਂ ਬਟੋਰਨ ਸਾਰੇ।
ਕਿਤ ਕੁ ਸੁਨੀ ਸਿੱਖਨ ਮੁਖ ਦੁਆਰੇ
ਸੋ ਸਭ ਇਸ ਮੇ ਲਿਖੋਂ ਬਨਾਈ।
ਛੰਦ ਬੰਦ ਕਰ ਸੁੰਦਰ ਤਾਈ।
ਕਿਤ ਕਿਤ ਅਪਰ ਥਾਨ ਗੁਰ ਕਥਾ।
ਸੋ ਮੈਂ ਰਚੋਂ ਦੇਖ ਹੋਂ ਜਥਾ।

ਸੂਨ ਸੂਨ ਗ੍ਰਹਿ ਆਤਮਾਂ ਸੰਮਤ ਆਦ ਪਛਾਨ।
ਤੇ। ਸਾਵਣ ਮਹਿ ਇਸ ਗਰੰਥ ਕੀ ਭਈ ਸਮਾਪਤ ਆਏ।

ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ੧੯੦੦ ਸੰਮਤ ਤੇ ਸਾਵਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਤੇ ੧੫੯ ਪੰਨੇ ਤੇ ਭਾਈ ਸਹਿਬ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

'ਕਵੀ ਜੀ ਗਰੰਥ ਸਮਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਲੜਕੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਰਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸਿਰੀ ਅਮਰਿਤਸਰ ਜੀ ਆਏ। ਆਪਣਾ ਗਰੰਥ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਜੋ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਤਰ ਸੇ) ਦੀ ਮਾਰਫਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

(ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿ: ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁਸਤਕਾਲਯ ਬਾਬਤ ਟੂਕ ਦੇਂਦੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।)

ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਮੁਕਾ ਸਾਵਣ ਜਾਂ ਚੜਦੇ ਅਸੂ ਮਹਾਰਾਜ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਹੋਏ ੧੫ ਸੰਤਬਰ ਨੂੰ। ਅਰਥਾਤ ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਏਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਸਿੰਘਾਂ ਸ਼ਾਹੀ ਦੌਰ ਸੀ ਤੇ ਸਹੀ ਰਣਜੀਤ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਪਰ ਗਰੰਥ ਗੁਰੂ ਵਾਲੀ ਗਲਦੀ ਸੋ ਖੁਸ਼ਬੋ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰਜ ਕਰਨ ਤੇ ਗਰੰਥ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਵਾਲਾ ਪਰਸੰਗ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭੀ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪਦ ਮਿਲਨ ਦਾ ਪਰਸੰਗ ਭੀ ਜਰੂਰ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਲਿਉਂਦੇ, ਪਰ ਕਿਤੇ ਰਣਜੀਤ ਰਾਜ ਤਕ ਤੇ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤਕ ਗਰੰਥ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਜਿਕਰ ਨ ਔਣਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ (ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਗਰੰਥ ਗੁਰੂ ਮਤ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਤ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਤ ਨਹੀਂ)

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਗੁਰ ਪਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗਰੰਥਾਵਲੀ ਦੇ ਸੋਮੇਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਾਂ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾਂ ਚੋਂ ਲਿਖਦੇ

ਜ਼ਾਪਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠਕ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਣੀ ਜਨਾਂ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਗਰੰਥ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਨ, ਪਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਾਲਾ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਪਰਸੰਗ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਫ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ ਕਿ ਸੰਗਤ ਦਾ ਗਰੰਥ ਗੁਰੂ ਤੇ ਜੋ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਦੀ ਦੱਸ ਤੇ ਪਤੀਜਨਾ ਵੀ ਦਰੁਸਤ ਸੀ ਹੋਰ ਏਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਤ।

ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਮੂਲ ਜਿਲਦ ਟੀਕਾ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਇਸ ਤਰਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ੨੫੨ ਪੰਨੇ ਤੇ ਭਾਈ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਕੁ ਨੁਖਸਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਪਾਠਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਇਹ ਕਵੀ ਜੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਹੋਏ। ਪਰ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਦ ਨਕਲਾਂ ਕੀਤੀਆ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਸਹਿ ਸੁਭਾਵਕ ਪੈ ਗਏ ਹਨ। (ਅਸਲ ਪੋਥੀ ਨਿਜ ਲਿਖਤ ਕਵੀ ਜੀ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਏਥੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗਰੰਥ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਛਾਪਿਆ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ (ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼) ਵਾਲੇ ਪਰਸੰਗ ਤੇ ਕੋਈ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗਰੰਥ ਗੁਰੂ ਮਤ ਤੇ ਪਰਚਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਤੋਂ ਹੀ ਚਾਲੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਸਰੇ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਮਤ ਤੇ ਮਹੀਨਾ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (ਪੰਨਾ ੧੫੮, ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ)

ਜੋ ਉਧਾਰਾਂ ਤੇ ਸਮਾਂਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਗਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿਚ ਥਾਉਂ ਥਾਈਂ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਲਦ ਬਹੁਤ ਵਡੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਸਾਰੀ ਖੋਜ ਇਕ ਥਾਵੇਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਖੇਚਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਪਾਠਕ ਜਿਸ ਗਲ ਨੂੰ ਜਿਸ ਟਿਕਾਣੇ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਸੁਖੈਨਤਾ ਤੇ ਰਸ ਤਾਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਧਾਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵਡੇ ਛੋਟੇ ਲੇਖ ਇਸ ਗਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿਚ ਥਾਉਂ ਥਾਈਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਜੈਸਾ ਕਿ ਦੇਵੀ ਪੂਜਣ ਪਰ ੬੦ ਸਫੇ ਦਾ ਲੇਖ ਹੈ, ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਤੇ ਕਿਤਨੇ ਲੰਬੇ ਲੇਖ ਦੋ ਤਿੰਨ ਥਾਈਂ ਆਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਦਸੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੇ ਕਈ ਸੌ ਸਫ਼ੇ ਲਏ ਹਨ।

'ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਗੁਰ ਪਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗਰੰਥ ਛਪ ਚੁਕਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਗੁਣੀ ਜਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਖਿਆਨਾਂ, ਕਥਾ ਤੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਖੋਜ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।'

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਤੇ ਭੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਭੀ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਗਰੰਥ ਵਿਚ ਆਏ ਕਠਨ ਮਾਮਲੇ ਖੋਹਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜੋਗ ਥਾਵਾਂ ਅਰ ਉਕਾਈਆਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਤੇ ਸਮਾਧਾਨ ਭੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਪਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਇਸ (ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼) ਦੇ ਪਰਸੰਗ ਤੇ ਇਕ ਅਖਰ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਦਾ ਲਿਖਦੇ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਰਸੰਗ ਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੇ ਆਪ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਤੇ ਪਾਠਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹ

ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਤ ਹਵਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਏਸ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਉਕਾ ਇਕ ਅੱਖਰ ਦਾ ਵਧਾ ਘਟਾ ਜਾਂ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ੧੪ ਪੰਨੇ ਤੇ ਲ਼ਿਖਦੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਬਣ ਪਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਥੇ ਜਿਥੇ ਉਕਾਈਆਂ ਸਨ, ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਟੂਕਾਂ ਲਿਖ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਦਰੁਸਤੀਆਂ ਲਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਬੰਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਅਗਾ ਪਿਛਾ ਜੋ ਜੋ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜ ਵਿਚੋਂ ਲਭ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਹੇਠਾਂ ਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਬੀਰ ਬਹਾਦਰ ਦੀਆਂ ਜਿਤਾਂ ਤੇ ਸਫਰਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਤਾਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਨ ਵਿਚ ਦਿਕਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਵੇ। ਬੜੇ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਮਾਮਲੇ ਜੈਸਾ ਕਿ ਕੌਲਾਂ ਦਾ ਪਰਸੰਗ, ਦੇਵੀ ਪੂਜਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਇਹਨਾਂ ਪਰ ਸਵਿਸਥਾਰ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਪੜਤਾਲ ਸਾਰੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿਤਰ ਸਰੀਰ ਪਰ ਕਟਾਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਬਾਬਤ ਜੋ ਬੇ ਪਤਾ ਈ ਹੁਣ ਤਕ ਸੀ ਤੇ ਮਨ ਆਈਆਂ ਲੇਖਕ ਲਿਖਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਜਿਥੋਂ ਕੁ ਤਕ ਨਿਰਪੱਖ ਖੋਜ ਪਤਾ ਲਾ ਸਕੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਲਿਖ ਦਿਤਾਂ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਬਾਬਤ, ਕੌਲਾਂ ਦੇ ਪਰਸੰਗ ਬਾਬਤ, ਦੁਰਗਿਆਣੇ ਦੀ ਖੋਜ, ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਪਰ ਵਿਚਾਰ, ਬਗਦਾਦ ਸਬੰਧੀ ਖੋਜ, ਜਗਤ ਰਚਨਾ ਪਰ ਸਾਰੇ ਮਤਾਂ ਦੀ ਬਹਿਸ, ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਵਾਲਾ ਜੰਗ, ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ, ਸੌ ਸਾਖੀ ਦੇ ਅਖੇਪ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਿਲਾਪ, ਆਦਿਕ ਵਡੇ ਵਡੇ ਲੇਖ ਤੇ ਅਨੇਕ ਹੋਰ ਟੂਕਾਂ ਤੇ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਦੇ ਉਹ ਵਡੇ ਵਡੇ ਲੇਖ

ਪਹਿਲਾ ਨਿਰਨਾਂ

ਸਫ਼ੇ । [illegible]
੮੫੫ ਮੈਂ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ (ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼) ਜੋ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਿਖੀ ਦਾ ਨਾਤਾ ਦੇਹਧਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦਾ ਹੈ। ਗੁਰ ਰਸਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੋਲਦੀ ਹਰਿਨਾਮ ਸੁਹਾਵੀ। ਗੁਰਵਾਕ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੈ।

ਨਾਲੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਵਾਲਾ ਮਤ (ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ) ਤੋਂ ਚਾਲੂ ਹੋਇਆ ਮਤ ਹੈ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਸਰੇ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਤ ਏ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਭੀ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲਿਆ ਹੈ ? ਮੇਰੇ ਇਸ ਨਿਰਨੇ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ।

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਟੀਕਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਲੋਂ ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਮਤ ਤੋਂ ਉਲਟ ਵਾਰਤਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਖੂਬ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਸੇ ਇਹ ਪਾਹ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਅਸਲ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਰੁਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਸੰਗ ਦੱਸਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਰਸੰਗ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਠੀਕ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਭਾਈ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘ ਸਭੀ ਮਤ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਮਤ ਨੂੰ ਢਾਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਈ ਜਗੀਂ ਅਜੋਗ ਭੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਜ਼ਾਦੇ ਉਸ ਰੁਖ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਣਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਦੁਰਗੇਆਣਾ,

... ਘਟੀ ਮਾਤ ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਸ਼ੈਲੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਤੇ ਸਾਰ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਸਜਣ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਇ ਨਿਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸਿਖ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਕੁਝ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਪੁਰਾਤਨ ਲਿਖਤਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ। ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਡੇ ਸਕਾਲਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਮਾਨ ਮਤਜਾਦਾਂਵਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਪੜ੍ਹ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਉਚੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖੰਡਿਤ ਕਰਨਗੇ। ਜੇੜ੍ਹੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰਤਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਨੂੰ ਜਗਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਵੀ, ਸੰਪਾਦਿਕ,
ਸਤਿਜੁਗ, ਜੀਵਨ ਨਗਰ

ਭੂਮਿਕਾ

ਸੰਤ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਕ ਸਰਦੇ ਪੁਜਦੇ ਘਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਹਨ। ਹਰ ਉਠਦੀ ਇਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਜ ਸੱਠਾਂ ਦੇ ਹੋਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਤਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਪਰਦ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਨ। ਤਾਕਿ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਘੋਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ੀ ਖੰਭਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਕੇ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਲੈ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਉਪ ਨਾਮ ਵਹਿਮੀ ਹੈ।

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਮਾਜ ਇਸ ਨਾਮ ਤੋਂ ਚਿਰੋਕਣਾ ਵਾਕਫ ਹੈ ਸਤਿਜੁਗ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਨੇ ਵਹਿਮੀ, ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਬਣਾ ਛਡਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਪ ਨਾਮ ਸੁਭਾਵਕ ਖੋਜੀ ਤਬੀਅਤ ਜਾਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜੋਗ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਸੀ।

ਕੀ, ਕਿਉਂ, ਕਿਥੇ, ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਦੋਂ, ਇਹ ਪੰਜ ਕਕੇ ਖੋਜੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਹੀ ਕੁਝ ਅਜੇਹੀ ਬਣਦੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਸੇ ਵਿਚ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਹਰ ਗਲ ਲਈ ਘੋਖ ਕਰਨੀ ਕੁਦਰਤੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਫਤਾਂ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਚ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਣੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨੇ। ਉਸ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬੀਜ ਨਾਲ ਉਗੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਫੂਲ ਲਗਾ ਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਵਹਿਮੀ ਜੀ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਪੰਜ ਨਿਰਨੇ ਰਖਿਆ ਏ। ਨਿਰਨਾ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਲੁਕਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਵਹਿਮੀ ਜੀ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਸਕੇ।

ਸਮਰਪਨ

ਮੈਂ ਇਹ (ਪੰਜ ਕਿਰਨੇ) ਪੁਸਤਕ, ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸਿਖਿਆ ਦਾਤੇ, ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਚਕਰਵਰਤੀ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੁਮੱਤ ਦਿਤੀ, ਜੇ ਤੂੰ ਲਿਖਾਰੀ ਬਨਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਹੱਥ ਆਈ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰ ਤੇ ਹਰ ਸਭਾ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠ ਪੂਰੇ ਗਹੁ ਨਾਲ ਖਿਆਲ ਸੁਣਿਆ ਕਰ।

ਕੀ ਜਾਣੀਏਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਮਸਾਲਾ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਤੇ ਕਿਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਜਾਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਪਰੋਂ ਦਿਤੀ-ਸੁਮੱਤ ਦੇ ਆਸਰੇ, ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਤੇ ਹਰ ਮਿਲਨੀ ਤੇ ਮੇਲੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਚੋਂ ਕਝ ਨਾ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਤਰਨ ਸਿੰਘ (ਪਹਿਲਾ) ਹਿੰਦੂ ਦੱਕ (ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਂ ਵਾਲਾ)
(ਹੁਣ) ਸੰਤ ਨਗਰ ਜ਼ਿਲਾ ਹਿਸਾਰ

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

(ਦੋਹਿਰਾ)

ਗ੍ਰੰਥਨ ਹੂੰ ਸੇ ਸਾਰ ਲੈ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਾਇ ।
ਵਿਘਨੋਂ ਕੇ ਨਿਰਨੇ ਕਰੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰੀ ਸਹਾਇ ।

(ਕਬਿਤ)

ਪੋਥੀ ਏਸ ਵਿਚ ਖੋਜੀ ਸੱਜਨਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਹਿਤ,
ਚਿਤ ਲਾਕੇ ਲਿਖੇ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਪੰਜ ਨਿਰਨੇ ।
ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਖੋਟੀ ਰਾਸ ਜੋੜੀ,
ਜੋੜੀ ਜਗਾ ਦਸਾਂ ਲਿਖ ਧਰੀ ਜਿਸ ਧਿਰ ਨੇ ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪ,
ਕਢੇ ਜੋ ਭੁਲੇਖੇ ਪਾਪ ਨਾਹੀਂ ਵੇਖੇ ਫਿਰ ਨੇ ।
ਸਰਧਾ ਸਵਾਰੈ ਕੰਮ ਮਰਦਾਂ ਉਸਾਰੇ ਥੰਮ੍ਹ,
ਕਮ ਨਿਹਚੇ ਹਿੰਮਤਾਂ ਦੇ ਢਹਿੰਦੇ ਗਿਰ ਗਿਰ ਨੇ ।

--o--

ਜੋ ਗੁਰ ਗਰੰਥ ਆਪਨੋ ਭਨਿਯੋ ।
ਸੋ ਸਗਰੋ ਸਿਖਨਹੂ ਸੁਨਿਊ ।
ਲਿਖ ਲੈਹੈ ਅਬ ਸੋਢੀ ਸਾਰੇ ।
ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਮਾਨੀ ਗੁਰ ਭਾਰੇ ।

ਯਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤ ਕਿਸ ਲੜ ਲਾਵਹੁ ।
ਗੁਰਤਾ ਉਚਿਤ ਜਾਹਿ ਲਖ ਪਾਵਹੁ ।
ਪੁਰ ਕੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲ ਸਮੁਦਾਈ ।
ਇਮ ਅਰਦਾਸ ਕਰਤ ਅਗਵਾਈ ।

ਸੁਨ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਜਾਨੀ ਤਿਸ ਕਾਲਾ ।
ਗੁਰੂ ਹੋਏ ਸੋ ਛਪੈ ਨ ਕੈਸੇ ।
ਬਿਦਤਹਿ ਗਗਨ ਚੜੈ ਰਵਿ ਜੈਸੇ ।

ਤਉ ਤੀਤ ਪੂਰਬ ਗੁਰ ਕੇਰੀ ।
ਹਮ ਕੋ ਕਰੀ ਚਹਿ ਇਸ ਬੇਰੀ ।
ਇਸੈ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਨਿਰਨੋ ਲਹਿਯੋ ।
ਬੋਲਹਿ ਜਥਾਜੋਗ ਮਤੁ ਕਹਿਯੋ ।

ਪੈਸੇ ਪਾਂਚ ਨਲੇਰ ਮੰਗਾਵਹੁ ।
ਸਭ ਸੰਗਤ ਕੋ ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਵਹੁ ।
ਭਾਰੀ ਗੁਰ ਬਿਦ ਤਹਿ ਜਗ ਮਾਹੀ ।
ਜਿਸ ਤੇ ਦੰਭੀ ਗੁਰ ਚੁਰ ਜਾਹੀ ।

ਸਿਖ ਹਜਾਰੋਂ ਲਾਖੋਂ ਕੋਟ ।

ਉਧਰੇ ਗੇ ਜਿਸ ਕੀ ਲੋਂ ਉਟ।
ਧਰੈ ਧਰਾ ਸਮ ਧੀਰਜ ਭਾਰੀ।
ਸਮਿ ਸੂਰਜ ਸਮ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ।

ਸਿਖੀ ਐਸੀ ਦਿਢ ਜਗ ਕਰੈ।
ਜਿ ਬੇਮੁਖ ਸੁਭ ਪੈਰੀ ਪਰੈ।
ਮਹਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਭੈਨਿ ਪਰ ਛਾਵੈ।
ਕੁਛੁ ਤੇ ਕੁਛ ਕਰ ਕੈ ਦਿਖਰਾਵੈ।

ਸੁਨ ਸ੍ਰਿ ਮੁਖ ਤੇ ਬਚਨ ਸੁਹਾਏ।
ਸੁਨਤ ਜਿ ਸਗਰੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ।
ਧਾਇ ਗਏ ਮਾਨਿਉ ਤਤਕਾਲਾ।
ਪੌਸੇ ਪੰਚ ਨਵੇਲ ਬਿਸਾਲਾ।

ਕੰਚਨ ਥਾਰ ਬਿਖੈ ਧਰ ਦੀਨਾ।
ਚੰਦਨ ਪੁਸ਼ਪ ਧੂਪ ਸੁਭ ਕੀਨਾ।
ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਈ।
ਜਿਸ ਮਹਿ ਸਿਆਨੇ ਸਿਖ ਸਮੁਦਾਈ।

ਹਾਥਨ ਜੋਰ ਨਾਥ ਗੁਰ ਆਗੇ।
ਨਮੋ ਕਰਹਿ ਕੋ ਚਰਨੀ ਲਾਗੇ।
ਬ੍ਰਿਤ ਕੀ ਜਰੈ ਮਸਾਲ ਅਗਾਰੀ।
ਅਗਰ ਸੁਗੰਧਨਿ ਬਹੁ ਮਹਕਾਰੀ।

ਸਭਾ ਲਗਾਇ ਜਥੋਚਿਤ ਸਾਰੇ।
ਬੈਠੇ ਚਹੁੰ ਦਿਸ ਗੁਰ ਪਰਵਾਰੇ।

ਪੋਥੀ ੲਸ ਵਿ
ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸਾਂ
ਜੇੜ੍ਹ
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰ
ਸਰਧ

ਧਰੈ ਮੌਨ ਸਭ ਹੇਰਨ ਕਰੈ।
ਸਨੈ ਸਨੈ ਗੁਰ ਸਿਮਰਨ ਧਰੈ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਰਸ ਕੋਹੁ ਦਾਨ।
ਦੀਨਹੁ ਕੀਨੁ ਜਿਜਨ ਕਲਿਆਨ।
ਤਜਿਯੋ ਪ੍ਰਯੰਕ ਤਰੇ ਗੁਰ ਭਏ।
ਕੁਥ ਕੋ ਆਸਤ੍ਰਨ ਥਿਰ ਥਏ।

ਕੰਚਨ ਥਾਰ ਤ੍ਰਿਕਟ ਕਰਵਾਯੋ।
ਦੋ ਦਾਹਨੋ ਹਾਥ ਉਠਾਯੋ।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਮਨਿੰਦ ਕਮਲਕ ਜੋਇ।
ਪ੍ਰੇਨ ਕਰਿਯੋ ਪਿਖਹਿ ਗਨ ਸੋਇ।

ਐਸੇ ਪੰਚ ਉਠਾਵਨ ਕਰੇ।
ਸ੍ਰੀ ਫਲਸਾਥ ਹਾਥ ਮੈਂ ਧਰੇ।
ਕੀਨ ਮੰਡਲਾ ਕ੍ਰਿਤ ਤੈ ਬਾਰੀ।
ਧਰਿਉ ਸੁਧਿਆਨ ਪਰਕਰਮਾਂ ਧਾਰੀ।

ਲੇਪਨ ਕਰੀ ਭੂਮ ਜਹਿ ਪਾਵਨ।
ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਤਹਿ ਕਰੇ ਟਿਕਾਵਨ।
ਹਾਥ ਜੋਰ ਪੁਨ ਬੰਦਕ ਠਾਨੀ।
ਨੇਤ੍ਰ ਉਘਾਰ ਕਹੀ ਮੁਖਬਾਨੀ।

ਬਾਬਾ ਬਸੇ ਜਿ ਗ੍ਰਾਮ ਬਕਾਲੇ।
ਬਨ ਗੁਰੂ ਸੰਗਤ ਸਕਲ ਸਮਾਲੇ।
ਇਮ ਸੁਨਾਏ ਸਭਿਹਨ ਸੋ ਕਹਿਯੋ।

ਸਿਖ ਉਰ ਨਿਸਚੈ ਤਬ ਲਹਿਯੋ ।

ਨਹੀ ਨਾਮ ਲੀਨਸਿ ਤਿਸ਼ ਬੇਰਾ ।
ਤਉ ਲਖਯੋ ਸਭ ਗੁਰੂ ਬਡੇਰਾ ।
ਬਿਦਤਹਿ ਆਪ ਛਪਿਯੋ ਨਹੀ ਰਹੈ ।
ਇਸੈ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਕੋਇ ਨ ਕਹੈ ।

ਸਭ ਕੀ ਇਛਾ ਪੂਰਨ ਕਰੀ ।
ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਏ ਨਿੰਮਰਤਾ ਧਰੀ ।
ਨਮੋਂ ਕਰਹਿ ਸਭ ਆਦਿ ਮਸੰਦ ।
ਧਰੈ ਸ਼ੋਕ ਉਰ ਅਧਿਕ ਅਨੰਦ ।

ਕਰਿਯੋ ਹੁਕਮ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਦਾਸ ।
ਅਬ ਸੰਗਤ ਕੀ ਪੂਰਨ ਆਸ ।
ਕਹੁ ਸਭਨਿ ਸੋਂ ਪੌਰ ਅਗਾਰੀ ।
ਥਿਰਹੁ ਕਰਹੁ ਸਤਿਨਾਮ ਉਚਾਰੀ ।

ਪਠਹਿ ਸੁਨਹਿ ਇਕ ਚਿਤ ਗੁਰਬਾਨੀ ।
ਜਾਗ੍ਰਨ ਕਰਹਿ ਹੋਇ ਸਾਵਧਾਨੀ ।
ਲੇਹੁ ਬੁਲਾਏ ਰਬਾਬੀ ਜੋਇ ।
ਕਰੈ ਸੁਪ੍ਰੇਮ ਕੀਰਤਨ ਸੋਇ ।

ਬਿਨਾ ਭਜਨ ਕਰਿਬੋ ਸਤਿਨਾਮ ।
ਨਹੀਂ ਕੋ ਬੋਲਹਿ ਥਿਰਹਿ ਜੁ ਧਾਮ ।
ਅਬ ਹਮ ਕਰੈ ਪ੍ਰਲੋਕ ਪਿਆਨਾ ।
ਬਨੈ ਇਕਾਂਤੀ ਨਿਜ ਅਸਥਾਨਾ ।

ਸੁਨ ਗੁਰ ਹੁਕਮ ਸਭਾ ਸਭ ਜੋਈ।
ਉਠ ਉਠ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਕੋਈ।
ਨਮੈ ਕਰਹਿ ਦਰਸਨ ਕੋ ਦੇਖ।
ਜਿਨ ਕੇ ਮਸਤਕ ਭਾਗ ਵਿਸ਼ੇਖ।

ਅਪਰ ਕਾਮਨਾਂ ਜੋ ਜੋ ਧਰੀ।
ਪੂਰਨ ਕਨਿ ਗੁਰੂ ਤਿਸ ਘਰੀ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਜੁਤ ਵਿਛੁਰੇ ਗੁਰਤੇ।
ਸ਼ੋਕ ਬਿਸਾਲ ਦੀਨ ਬਡ ਉਰ ਤੇ।

ਸਿਖ ਸਮੁਦਾਏ ਪੌਰ ਪਰ ਫਿਰੈ।
ਸਤਿਨਾਮ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰੈ।
ਲਗੇ ਰਬਾਬੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਬੇ।
ਜਿਹ ਸੁਨਬੇ ਸਭ ਕਲਮਲ ਹਰਬੇ।

(ਪੰਨਾਂ ੩੯੬੧)

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗਰੰਥੇ ਦਸਮਰਾਸਿ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਗੁਰਤਾ ਅਰਪਨ, ਪਰਸੰਗ ਬਰਨਨ ਨਾਮ ਦੋਏ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅਸੂ (੫੨)।

ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਨਿਰਨੇ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਪਾਠਕ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਤੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲੋੜ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ, ਰੁਚੀ, ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਵੇਰ ਦੱਸਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦੁਖੋਂ ਪਿਛੇ ਬਾਤੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦਮਦਮੇ ਵਾਲੀ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਵਾਲੀ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ

ਹੋਣ ਬਾਬਤ ਜੋ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ
ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਦੇ ਸੌਹੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੋ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੁਰਤਾ
ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸਿਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਉਹ ਬੀੜ ਮਿਲ ਸਕੀ
ਤੇ ਨ ਏਹਨਾਂ ਬੀੜਾਂ ਚੋਂ ਕੋਈ ਸੁਧ ਤੇ ਪਰਵਾਨ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਫੱਕੜੀ ਆਪ ਸਿ
ਉਡਾਵੋ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਤਾਂ ਉਹ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹਨ। ਜਿਸ ਤੋਂ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਪੂਰੇ ਪਾਠ ਸੁਲ
ਅਸੁਧ ਦੇ ਨਿਰਨੇ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਪਾਠ ਤੇ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵੈਰੀ
ਗੋਚਰ ਹਨ, ਉਹ ਸਨਾਂ ਬਸੀਨਾਂ ਸਮਝ ਸਮਝਾ ਭੀ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ
ਹਨ। ਪਾਠਕ ਜਨ ਆਪ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਖਰੀਦਨ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਸੰਬੰ
ਵੇਖਦੇ ਹਨ, ਸੁਧ ਅਸੁਧ ਤੇ ਜੋ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਨੂੰ
ਗੁਰੂ ਤੇ ਹੋਣੀ ਕੇਹੀ ਹਾਸੋਹਾਣੀ ਏਂ ਕਿ ਕਹਿਣਾ ਗੁਰੂ ਤੇ ਅਸੋ
ਭੀ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਵਾਧ ਘਾਟ ਕਰਨੀ, ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਮੁਗੀਮੀ
ਅਜੋਗ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਬੁਤ ਪੂਜਕ ਬੁਤ ਤੇ ਚੂਹੇ ਮੁਖੀ ਭੌਂਦੇ ਦੇਖ ਉਸ
ਸਰਧਾ ਹੀਨਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਹਿ
ਇਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਉਤੇ ਦਸੀਆ ਹਨ, ਦੇਖਕੇ ਸਰਧਾਲੂ
ਦਿਲ ਚਿ ਭੀ ਅਵੱਸ ਅਸਰਧਾ ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਸਿਧ ਹੋਇਆ
ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹਨ। ਗੁਰ ਪਦ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ
ਜੋਗ ਹੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪਰਨਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਵਾਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ
ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰਜ਼ ਕਰ
ਪਰਵਾਨਿਆ ਸੀ। ਮਨ ਉਸ ਪਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ
ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਾਲਾ ਪਰਸੰਗ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਚਿ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ
ਨੂੰ ਸਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਤੇ ਰਹੇਗਾ।

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਨਿਰਨਾ ਦੂਜਾ

ਦਸਮੇਸ ਜੀ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਤੇ ਦਾ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਗੜ ਵਿਖੇ ਏਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਜਾਂ ...ਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸਪਸਟ ਕਲਮ ਕਰਨ ਦੇ ਥਾਂ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਏ ਹਨ। ਕੈਂਡੀ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਗਲਏ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ...ੜ ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਉਚੀ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਮੰਗ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਿਖਾਂ ...ਸ ਦੀ, ਤੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਜਾ ਕੇ ਝਤਕਾਂਦੇ ਹਨ ਬਕਰੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੰਪੂਰਨ ...ਪੰਚ ਤੇ ਕਪਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ...ੜ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਦਾਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਲ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ। ...ਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜੋ ਮੂੰਹ ਮੰਗਦੇ ਸਨ ਉਹ ਹੀ ਕਰਏ ਸਨ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ...ਰ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਹੋਰ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਹਾਂ ਜੇ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਣੇ ਸਚ ਮੰਨ ਲੈਜਾਣ ਤਾਂ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ...ਮ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਚੋਂ ਤੇ ਮੁਢ ਹੀ ਗੁਰ ਬਾਨੀ ਤੇ ਸਚ ਤੋਂ ...ਡਾ ਕਹਿਣਾ ਝੂਠ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਸਿਰ ਕਟਕੇ ਪਿਉਂਦ ਲਾ ...ਂ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਸ਼ਕਤ ਸੋਝ ਸਵਾਦ ਪਿਉਦੀ ਬੇਰ ਤਰਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ...ਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਸਗੋਂ ਬਕਰੀਦ ਦੀ ਤਰਾਂ ਬਣਤ ਬਣ ...ਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਕ੍ਰਿਸਣਾਂ ਤੇ ਬਕਰੇ ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਤੀ ਏ ਮੈਂ ...ਹਣ ਕੁਹੀਣ ਵਾਲੇ ਨੇ। ਸੋ ਨ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਨ ਕਿਹਾ ਤੇ ...ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਤੇ

ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਇਸ ਤਰਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਗੁਰਤਾ
ਜੀ ੨੦੧੨ ਸੰਮਤ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਮੰਡੀਉਂ ਅਨੰਦਪੁਰ, ਸਕੀ
ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਬਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਉਹ ਡਾਇਰੀ ਪਈ ਆਪ
ਜੋ ਇਕ ਖੁਫੀਆ ਭੇਤ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਹਾਸ
ਦੀ ਅਨੰਦਪੁਰੋਂ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਕਿਸੇ
ਦੇ ਹਥ ਆਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਕੋ
ਦੇ ਦਰਬਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਦਰਬਾਨੀ ਕਹਦੇ ਸਿਖ ਦੇ ਪੀਆਂ
ਵਿਚ ਉਹ ਹੁਣ ਤਕ ਚਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਨੂੰ
ਲਗਾ ਹੈ ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਦਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਹਟਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖ
ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਅਗੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਸ
ਅਸਚਰਜ ਚੋਜ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਡਾਇਰੀ
ਸਿੰਘ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਜੀ ਸਰੇ ਮੈਦਾਨ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ
ਸੀ ਤੇ ਜੋ ਸਿਰ ਜਿਸ ਸਿਰ ਨਾਲ ਚਾਹਿਆ ਜੋੜ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਸ
ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਰਤੀਤ ਨ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸੀਸ
ਲਏ ਤੇ ਨ ਪਿਉਂਦ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਇਕ ਦਾ ਸਿਰ ਦੂਜੇ ਸਿਖ ਦੇ ਧੜ
ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਭੀ ਨ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ
ਜੀ ਸੀਸ ਭੇਟ ਲਏ ਸਨ। ਬਕਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪਰਪੰਚ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ
ਭੁਲ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਸਵਾਸ ਦੀ ਘਾਟ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਗੁਰੂ
ਡਾਇਰੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਉਹ ਹਕ
ਲਿਖਤ ਵੇਖ ਉਜਰ ਦੀ ਵਿਥ ਨਾ ਰਹੇ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਤੇ ਨਿਸਚਾ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਤੂੰ
ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸੰਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ
ਹੋਵੇ ਮੂੰਹੋਂ ਵਲ ਪਾਕੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਢਦਾ। ਪਿਉਂਦ ਲਾਈ ਬਿਨਾ

ਬੇਰ, ਸੰਗਤਰੇ, ਮਾਲਟੇ ਆਦਿ ਦੇ ਸਵਾਦ ਸੋਝ ਸ਼ਕਤ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ ਤੇ ਵਧਦੇ ਤੇ ਨ ਵਧੇਗੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕਮਾਲ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਣ ਤੋਂ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਕਪਟ ਦੰਭ ਦਾ ਧੱਬਾ ਵਿਰੋਧੀ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਪਰ ਸਚ ਨੂੰ ਆਂਚ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਝਟਕਾ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਲਾਕੇ ਮੁੜ ਸਾਂਝੀ ਰੱਤ ਜਾਨ ਕਰ ਅੰਮਰਿਤਿ ਸਕਤ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਪੂਰੀ ਸਾਂਝ ਪਥ ਵਿ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਦਕਾ ਸਿਖ ਰਾਜ਼ ਦੀ ਪਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਜਦ ਤੋਂ ਉਹ ਸਾਂਝ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਚੋਂ ਘਟੀ ਤੇ ਫੁਟ ਵੜੀ ਹੈ ਉਹ ਸੋਝ ਸੁਆਦ, ਸ਼ਕਤ ਗੁਣ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਚਿ ਆਏ ਵਾਕਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੈ। ਸੁਨ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਤੇ ਬੋਲੀਏ ਸਚ ਧਰਮ ਝੂਠ ਨ ਬੋਲੀਏ ਤੇ ਜਿਨਿ ਮਨ ਹੋਰ ਮੁਖ ਹੋਰ ਸ ਕਾਢਹਿ ਕਚਿਆ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੂਰਨ ਆਪਣੀ ਆਦ ਬੀੜ ਚਿ ਆਈ ਬਾਣੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਤੇ ਦਸ ਗ੍ਰੰਥ ਚਿ ਜੋ ਵਾਕ ਆਪਨੇ । ਕਾਹੇ ਕੋ ਦੰਭ ਕਰੇ ਮਨ ਮੂਰਖ ਦੰਭ ਕੀਏ ਆਪਨੀ ਪਤ ਜੈ ਹੈ ।

ਕਾਹੇ ਕੋ ਲੋਗ ਠਗੈ ਠਗ ਲੋਗਨ ਲੋਕ ਗਾਇਓ ਪਰਲੋਕ ਗਵੈ ਹੈ ਦੇ ਵਰਤਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਨਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਆਪ ਸੱਤਿ ਕੀਆ ਸਭ ਸਤ ਵਾਕ, ਪੂਰੇ ਕਾ ਕੀਆ ਸਭ ਕਿਛ ਹੈ ਪੂਰਾ ਘਟ ਵਧ ਕਿਛ ਨਾਉਨ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਸਨ। ਤੇ ਕਿ, ਉਹ ਕਦੀ ਵਲ ਵੰਚ ਪੜਦਾ ਪਰ ਪੰਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਖੀ ਅਜਨ ਸਮੇਂ ਕਰਦੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕਸਰ ਗੁਰੂ ਪਰਖ ਚੋਂ ਰਵੇ ਤਾਂ ਸਿਖ ਦੀ ਪਰਤੀਤ ਵਿਚ ਉਹਨੀਂ ਵਿਥ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਸੀ

ਕਰ ਵਿਖਾਈਆ ਸੀ ਤੇ ਸਰੇ ਮਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਤੇ ਸਾਂਝਪਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰ ਧੜ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ।

ਸੂਤ ਇਕ ਜਿਉ ਤਾਣਾਂ ਪੇਟਾ ਤੇ ਭਾ ਇਕੋ ਜੇਹਾ ਵਾਕ ਸਫਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ।

ਮੈਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦਾ ਵੇਰਵੀ ਸੁਨਿਆ ।

ਬਚਮਨ ਗੁਰੂ ਜੋ ਪੂਰੇ ਕਹਿਉ ਮੈਂ ਛੀਕ ਗਾਨੁਰੀ ਬਾਧਾ ਵਾਕ ਨੁਸਾਰ ਪਲੇ ਬਧਾ ਹੈ । ਤੇ ਅਮੁਲੀਕ ਲਾਲ ਇਹਿ ਰਤਨ । ਵਾਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਨਿਹਚਾ ਲੈ ਹੀ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਦਸਣ ਦਾ ਮਨ ਬਨਾਇਆ ਹੈ ।

ਮੈਂ ਕੇਸ ਗੜ ਜਾ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਤੇ ਹਰ ਮਿਲੇ ਸਿਖ ਤੋਂ ਪੁਛਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ । ਕਿ ਕੋੜਾ ਸਿਖ ਦਰਬਾਨ ਏਥੋਂ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਥੋੜੇ ਸਾਲਾਂ ਰਿ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਪਿਛੇ ਜਾਂ ਹੁਣ ਹੈ । ਮੈਂ ਕੂਕਾਂਸਾ ਉਹਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੈਦ ਕੋਈ ਸੀ ਆਈ ਡੀ ਦਾ ਸਮਸਝਿਆ ਆਦਰ ਕਰਨ । ਮਿਠਾ ਬੋਲਨਾਂ ਛੁਟ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨ ਛਡੀ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਬਤਰਾਂ ਤੇ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਮਥਾ ਟੇਕ ਵਾਪਸ ਨਿਰਾਸ ਮੁੜ ਪਟਿਆਲੇ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਚਕਰ ਵਰਤੀ) ਜੀ ਨੂੰ ਆ ਅੰਨਦ ਪੁਰ ਕੇਸ ਗੜ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤੇ ਨਿਰਾਸ ਮੁੜਨਾਂ ਦਸਿਆ ਤੇ ਸੰਤ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਪਤ੍ਰਕਾ ਤੇ ਛਪ ਚੁਕੀ ਆਪਣੀ (ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਵਾਰ) ਕਾਢ ਦਿਤੀ ਤੇ ਨਾਲੇ ਦਸਿਆ ਇਹ ਪੜਕੇ ਸ੍ਰ: ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇਵਲ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਕੇ ਸੰਤਜੀ ਇਹ ਵਾਰ ਆਪਨੇ ਕਿਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਛਪਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਭ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੀ ਮੇਰੀ ਖੋਜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਸਿਟਾ ਹਨ ।

ਇਹ ਸੁਣ ਸ੍ਰ: ਗਡਾ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੇ ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਸਾੜ ਦੇ ਸੁਭਾ ਨਾਲ ਲਿਖ ਛਪਵਾਈ ਹੈ ਚੁਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਚੁਪ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਤਰਦੀਦ ਭੀ ਨ ਕਰ ਸਕਿਆ :-

ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭੀ ਅਕਾਲੀ ਪਤਰਕਾ ਦੇ ਪਾਠਕ ਇਸ ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੁਣ ਤਕ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਸਿਧ ਹੈ। ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਲਾਲਚੀ ਬਕਰੇ ਤੇ ਪੜਦਾ,ਸਿਖੀ ਸਾਜਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੈ ਇਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਸੁਣ ਸੰਤ ਜੀ ਖਾਲਸ ਦੀ ਵਾਰ ਲਿਖੀ ਹੈ।

ਉਹ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਵਾਰ

(ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਕਾਲੀ ਪਤਰਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ,ਜਲੰਧਰ)

ਬੁਧਵਾਰ ੧੩ ਅਪਰੈਲ ੧੯੫੫ ਮੁਤਾਬਕ ੧ ਵੈਸਾਖ ੨੦੧੨। ਅਕਾਲੀ ਪਤਰਕਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੈਸਾਖੀ ਅੰਕ ਲਈ (ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਵਾਰ) ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਕਰ ਵਰਤੀ ਪਟਿਆਲਾ।

ਪੁਰੀ ਅੰਨਦ ਵਿਚ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਧਰ ਤੇਜ ਕਰਾਰਾ
ਤਖਤ ਰਚਾਇਆ ਸਚ ਦਾ ਸਚ ਵਣਜ ਪਸਾਰਾ
ਔਰੰਗਜੇਬ ਪੰਥ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਡਰ ਵਧਿਆ ਭਾਰਾ
ਓਸ ਭੇਜਿਆ ਇਕ ਰਪੋਟ ਲੈਣ ਆਪਣਾ ਹਲਕਾਰਾ
ਜਿਸ ਆਪਣੀ ਅਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਇਹ ਖਾਸ ਨਜ਼ਾਰਾ
ਲਿਖ ਭੇਜੀ ਓਸ ਰਪੋਟ ਸੀ ਸਚ ਜਿਵੇਂ ਨਿਹਾਰਾ
ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾ ਇਕ ਅਦ ਭੁਤਕਾਰਾ
ਓਸ ਵੈਸਾਖੀ ਦੇ ਪੁਰਬ ਤੇ ਸਭ ਪੰਥ ਹਕਾਰਾ

ਤੰਬੂ ਲਾਇਆ ਕੇਸ ਗੜ ਸਾਜਿਆ ਦਰਬਾਰਾ
ਭਰਿਆ ਖੂਬ ਦੀਵਾਨ ਜਦ ਕੱਠ ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ
ਹਥ ਵਿਚ ਪਕੜੀ ਤੇਗ ਸੀ ਦਸਵੇਂ ਅਵਤਾਰਾ
ਉਹ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗੂ ਚਮਕਦੀ ਮਾਰੇ ਲਸ਼ਕਾਰਾਂ
ਉਸ ਉਚੀ ਥਾਂਉ ਖਲੋਇਕੇ ਮਾਰਿਆ ਭਬਕਾਰਾ
ਮੈਂ ਤਿਲਕ ਭਗੌਤੀ ਲਾਵਣਾਂ ਜਿਉ ਫੁਲ ਅਨਾਰਾ
ਹੈ ਕੋਈ ਐਸਾ ਸੂਰਮਾਂ ਜਿਸ ਮਰਨ ਪਿਆਰਾ
ਮੈਂ ਸੀਸ ਉਡਾਵਾਂ ਉਸਦਾ ਬੱਸ ਇਕੋ ਵਾਰਾ
ਉਹ ਆਵੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਦੇਵਣ ਹਾਰਾ
ਪਹਿਲਾਂ ਲਵੇ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਕੰਮ ਮੁਸ਼ਕਲ ਭਾਰਾ
ਉਠ ਨਠੇ ਪਿਛੇ ਫੇਰਨ ਨ ਤਕ ਮੌਤ ਕਨਾਰਾ
ਮੈਂ ਚਖਾਵਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਤਾਰਾ
ਵਰਤੀ ਚੁਪ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਨਾਰਾ
ਤਦ ਉਠ ਖਲੋਤਾ ਦਇਆ ਰਾਮ ਜਿਸ ਸਿਰੜ ਸਹਾਰਾ
ਮੇਰੇ ਧੰਨ ਭਾਗ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਜੇ ਕੰਮ ਤੁਮਾਰਾ
ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਲਿਆਂ ਸਰ ਜਾਏ ਜੇ ਸਦਕੇ ਬਲਹਾਰਾ
ਫੜ ਸਰੇ ਮਦਾਨ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਕੱਪ ਉਤਾਰਾ
ਵਗ ਤੁਰਿਆ ਤਦ ਧਰਤ ਤੇ ਰੱਤ ਦਾ ਪਰਨਾਰਾਂ
ਜਦ ਫ਼ੇਰ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਉਹ ਵਾਕ ਦੁਬਾਰਾ
ਕਈ ਕੰਬੇ ਕਾਇਰ ਨਸ ਗਏ ਕੋਈ ਵੇਖ ਨ ਚਾਰਾ
ਤਦ ਦੂਜਾ ਵੀ ਇਕ ਉਠਿਆ ਜੋ ਧਰਮੀ ਭਾਰਾ
ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਰਲਾ ਲਉ ਦਇਆ ਦੇ ਸਾਥ ਜੋ ਹਮਾਰਾ ।
ਤਿਵੇਂ ਓਸ ਨੂੰ ਵੀ ਫੜਲਿਆ ਛਡਕੇ ਜੈਕਾਰਾ ।
ਵਰਤਾਇਆ ਭੀ ਉਸ ਨਾਲ ਗੁਰ ਉਹੀ ਕਾਰਾ ।
ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਦ ਬੋਲ ਸੀ ਮਾਰਾ ।

ਹਿੰਮਤ ਨਾਂ ਦਾ ਉਠਿਆ ਇਕ ਹੋਰ ਦੁਲਾਰਾ
ਉਸ ਮੋਹਕਮ ਨਾਲ ਰਲਾ ਲਿਆ ਜੋ ਚੌਥਾ ਪਿਆਰਾ।
ਪੰਜਵੇਂ ਸਾਹਿਬ ਆਣਕੇ ਸਭ ਕੰਮ ਸਵਾਰਾ।
ਇਉਂ ਪੰਜ ਨਤਾਰੇ ਸੂਰਮੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਵਾਰਾ।
ਉਹ ਦਿਤੇ ਸਨ ਝਟਕਾਏ ਸਭ ਵਡ ਕੀਤਾ ਕਾਰਾ।
ਰਖ ਦਿਤੇ ਸਿਰ ਧੜਾਂ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਿੜਕਾਰਾ।
ਉਹ ਹੋ ਗਏ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਪਦੇ ਕਰਤਾਰਾ।
ਗੁਰੂ ਵੱਢ ਕੇ ਜੋੜੇ ਫੇਰ ਸਿਰ ਕਰ ਮੋਅਜਜ਼ਾ ਭਾਰਾ।
ਇਹ ਧੜ ਉਹੀ ਸਿਰ ਉਹੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਨਿਤਾਰਾ।
ਜਿਸ ਧੜ ਤੇ ਜੇਹੜਾ ਰਖਿਆ ਜੁੜਿਆ ਬਿਨ ਬਾਰਾ।
ਲਾਂਦਾ ਪਿਉਂਦ ਜਿਉਂ ਬਾਗਵਾਨ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖ ਹੋਰ ਡਾਰਾ।
ਇਉਂ ਸਾਂਝੀ ਧੜਕਨ ਪੰਥ ਦੀ ਕਰ ਇਕੋ ਸਾਰਾ।
ਗੁਰ ਮਾਰੀ ਭਬਕ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਜੋ ਸੁਣੀ ਹਜ਼ਾਰਾ।
ਓਸ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀਤਾ ਇਕਰਾਰਾ।
ਓਸ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਕੀਆ ਪਸਾਰਾ।
ਸੁਣ ਡਰ ਡਰ ਉਠਣ ਪਹਾੜੀਏ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ।
ਕੋਈ ਲਾ ਲਓ ਜੇਕਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਆਪਣਾ ਚਾਰਾ।
ਓਸ ਵੱਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸ਼ਕਤ ਨੂੰ ਕਰ ਜਾਪ ਉਚਾਰਾ।
ਓਸ ਪੰਥ ਰਚਾਇਆ ਖਾਲਸਾ ਵਡ ਜੋਧ ਅਪਾਰਾ।
ਓਸ ਪਹੁਲ ਪਿਲਾਈ ਖੰਡੇਧਾਰ ਕਰ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ।
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ।

ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਮਿਲ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹੋਂ ਹੋ ਨਿਰਾਸ ਮੜਨਾ ਦਸਿਆ ਤੇ ਨਾਲੇ ਸੰਤ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਛਪੀ ਵਾਰ ਸੁਣਾਈ ਤੇ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਤ ਜੀ ਦੀ ਹੋਈ

ਇਸ ਵਾਰ ਬਾਰੇ ਭੀ ਗਲ ਦਸੀ ਤੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰਦੀਦ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਹੀ ਸਚ ਇਹੋ ਜੋ ਮੇਰਾ ਮਨ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਆਸ਼ੇ ਸਿਧੀ ਲਈ ਇਹ ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਵਾਰ ਏਥੇ ਦਿਤੀ ਹੈ ਓਸੇ ਸਿਧੀ ਲਈ (ਸੰਤ) ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਵਾਰ ਇਹ ਲਿਖੀ :

ਉਤੇ ਅਕਾਲੀ ਪਤ੍ਰਕਾ ਸੈਂ ਵਹਿਮੀ ਪਿਖੀ।
ਜੋਹੜੇ ਆਖਣ ਬਕਰੇ ਮਾਰ ਕੇ ਗੁਰ ਸਾਜੀ ਸਿਖੀ।
ਉਹ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਬਕਰੀਦ ਦੇ ਗੁਰ ਕਾਰ ਕਾ ਰਿਖੀ।
ਉਹ ਆਖ ਨ ਸਕਣ ਸਿਖੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਪਰਖ ਹੈ ਦਿਖੀ।
ਸੂਲੀ ਉਪਰ ਖੇਡਣਾ ਰਾਹ ਖੰਡਿਉਂ ਤਿਖੀ।
ਨ ਕੀਤਾ ਪਾਜ ਮਹਾਰਾਜ ਸੀ ਜਿਉਂ ਭੇਖੀ ਭਿਖੀ।
ਤਾਹੀਉਂ ਬੋਲ ਤੋ ਤੋਲ਼ ਦੀ ਸਿਖਾਂ ਮਤ ਸਿਖੀ।
ਸੋਧੇ ਸੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਧਾਰ ਸਿਖ ਜੋਧੇ ਰਿਖੀ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸਿਖਾਂ ਤੋਂ ਵਡਿਆਈ ਸਿਖੀ।
ਇਹ ਚੋਜ ਅਪੂਰਬ ਵੇਖਕੇ ਕਹੇ ਭਰਿਆ ਮੇਲਾ।
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ।

ਜੇ ਇਸ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਸਿਰ ਫੇਰਨ ਤਾਂ ਫੌਰਨ ਕਈ ਤਰਕੀ ਸਿ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਂ ਜਨਮ ਹੀ ਜਾਲਸਾ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਨ ਮਨ ਹੋਰ ਮੁਖ ਹੋਰ ਸੇ ਕਾਂਢੇ ਕਚਿਆ (ਵਾਕ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕੋਈ ਘ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਮੇਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਰੀਝ ਭੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਜੋ ਪੂਰੇ ਕਹਿਓ ਮੈ ਛੀਕ ਗਾਂਠਰੀ ਬਾਧਾ।

ਹੁਣ ਮੈਂ (ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਚਿਤ) (ਝਟਕਾ ਮਾ

ਪ੍ਰਥਾਇ) ਤਤ ਗੁਰਮਤਿ ਨਿਰਨੈ, ਪੁਸਤਕ ਦੇ ੧੭੧ ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ੨੭੨ ਪੰਨੇ ਸਾਰੇ ਤੇ ਜੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸਿਧੀ ਹਿਤ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰਧਾਵਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਚੋਜੀ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇਂ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ੀਸ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਫੇਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਇਹ ਐਨ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਚੋਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ ਜੀ ਨੇ 'ਜਉ ਤਉ ਪਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕਾ ਚਾਉ। ਸਿਰ ਧਰ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ। ਇਤ ਮਾਰਗ ਪੈਰ ਧਰੀਜੈ। ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਕਾਣ ਨ ਕੀਜੈ।' ਅਤੇ 'ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨ ਕਬੂਲ ਕਰ ਜੀਵਨ ਕੀ ਛਡ ਆਸ। ਗੁਰਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸਚੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਚਾੜ੍ਹਕੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਖੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਪਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਭਿਆਨਕ ਰੌਚਕ ਪਰਤਾਵੇ ਨਹੀਂ ਪਾਏ। ਐਨ ਯਥਾਰਥ ਪੂਰਨੇ ਸੀਸ ਉਤਾਰਨ ਦੇ ਪਾਏ। ਸੀਸ ਉਤਾਰ ਕੇ ਫੇਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਗੁਰ ਕਲਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੀ ਦਾ ਸਚਾਵਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੂਸਨ ਜੀ ਦੇ ਧੜੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋਏ ਸੀਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਜੋੜਕੇ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਆਮ ਪੰਥ ਪਰਸਿਧ ਸਾਖੀ ਹੈ। ਉਸ ਜੋਤਿ, ਜੋਤੀਸ਼ਰ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਕਲਾਧਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੰਥ ਪਰਗਟ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਦਾਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸਚ ਮੁਚ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਸੀਸ ਉਤਾਰ ਕੇ ਫੇਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ। ਨਵ ਜੀਵਨੀ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਰੰਚਕ ਵੀ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ। ਦੇਹੋਂ ਬਿਦੇਹ ਕੀਤੇ ਬਾਝੋਂ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕਲਾ ਵਰਤਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਚੋਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਚਾ ਚਲਿਤ ਅਮਰ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਵਰਤਾਇਆ। ਬਕਰੇ ਵੱਢਣ ਦੇ ਪਰਪੰਚ ਰਚਨ ਦਾ ਸਤਿਵਾਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ

ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਝੂਠ ਲਿਖਤ ਲਿਖੀ ਹੈ ਲਿਖਣ ਹਾਰਿਆਂ ਨ।

ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪੰਨੇ ੧੯੪ ਤੋਂ ੧੯੭ ਤਕ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਚਿ ਲਿਖਦੇ ਹਨ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਿਝਕ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ) ਦੇਖੋ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰੀ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਚੋਜ ਵਰਤਾਉਣ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਏ।

(ਉਤਰ) ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ, ਸਚ ਮੁਚ ਇਹ ਚੋਜ ਹੀ ਵਰਤਾਇਆ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ। ਬਕਰੇ ਬੁਕਰੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਝਟਕਾਏ। ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਉਣ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਰੀ ਚੋਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਚੋਜ ਚਲਿਤ ਕਲਾ ਵਲੋਂ ਸੁੰਨ ਸਰਧਾਹੀਨ ਹਨ। ਕਲਾਧਾਰੀ ਸਿਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਾਟਕ ਰਚਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ 'ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾਕਾ ਨੇਤਰ ਫੇਰ' ਵਾਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਚੋਜ ਵਰਤਾਇਆ, ਉਹ ਕਰਨ ਹੋਰ ਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਹੋਰ ਵਾਲਾ ਨਾਟਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮਾਨ ਪਰਤਖ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਮਾਲ ਸੀ। ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਉਹ ਕਹਿਣ—ਅਸਾਨੂੰ ਇਕ ਸੀਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਵੇ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਕਾ ਪਿਆਰਾ ਨਿਤਰੇ ਤੇ ਸੀਸ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਵੇ, ਕਥਨੀ ਕਰ ਸੀਸ ਭੇਟਾ ਮੰਗਣ ਸਿਖ ਦਾ, ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਕਰ ਵਢਕੇ ਵਖ ਕਰਨ ਸਿਰ ਬਕਰੇ ਦਾ, ਕਹੀ ਅਜੋੜ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਅਨਜਾਣਪੁਣਾ ਹੈ। ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸੀਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇਕੇ ਬਕਰੇ ਦਾ ਸੀਸ ਵਢਣਾ ਮਦਾਰੀਆਂ ਵਾਲੀ ਹਥ ਫੇਰੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬ ਕਸ਼ਫੋਓ ਕਰਾਮਾਤ, ਵਾਲੀਏ ਦੋ ਜਹਾਨ, ਸਿਰਜਨ- ਹਾਰੇ, ਮਕੀਨੋ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਿਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਰ ਮਦਾਰੀਆਂ ਵਾਲੀ ਹਥਫੇਰੀ ਦਾ ਦੂਸ਼ਨ ਲਾਉਣਾ, ਇਹ ਅਸ਼ਰਧਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸਹਥ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਸਚ ਮੰਨਣਾਂ ਅਜ ਕਲ੍ਹ ਦੀ ਨਾਸਤਕਤਾ ਦੇ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪਰਵਿਰਤ ਹੋਏ ਆਪ ਜੈਸੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤਿ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਕਮ ਹੈ।

(ਪ੍ਰਸ਼ਨ) ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਨਿਸਚਾ ਹੈ। ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ ਬਕਰੇ ਨਹੀਂ ਝਟਕਾਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਉਤਰ) ਮੇਰਾ ਨਿਸਚਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਿਦਕ ਭਰਿਆ ਸਚਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਕਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਲਏ ਸਗੋਂ ਸਚ ਮੁਚ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸੀਸ ਲੈਕੇ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਫੇਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਆਪਣੀ ਕਸ਼ਫ ਕਰਾਮਾਤਾ ਦੇ ਕਰਿਸ਼ਮੇ ਦੇ ਤੁਫੈਲ।

(ਪ੍ਰਸ਼ਨ) ਕਰਾਮਾਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਹਿਰ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਫੇਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾਈ।

(ਉਤਰ) ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਕਾਦਰੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਸੁਸ਼ਕ ਸੁਆਰਥਾਂ ਖਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੀਝਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਰਾਮਾਤ ਵਰਤਣੀ ਨਿਰਾ ਕਹਿਰ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ (ਪੰਥ ਪਰਚੁਰ ਕਰਕੇ) ਕਉ ਕੀਤੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਹੇਤ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਚਲਤ ਚਲਤਾ ਦੇਣਾ ਮਹਾ ਪੁਰਖਾਂਦੀ ਅਜਮਤ ਹੈ।

ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸੇ ਗਰੰਥ ਦੇ ੧੯੯ ਤੇ ੨੦੦ ਪੰਨੇ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। (ਨਿਝਕ ਸਿੰਘ) ਹਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ

ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ। ਜਾਪਦਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮਨਆਈਆਂਗਲਾਂ ਲਿਖ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

(ਗੁਰ ਪਰਸਾਦ ਸਿੰਘ) ਮਨ ਆਈਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਪਣੀ ਰੁਚੀ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਲਿਖਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਪਰਸੰਗਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਢਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਅਫੀਮ ਖਾਣ ਦੀ ਵਾਦੀ ਪ੍ਈ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਨਿਸੰਗ ਅਤੇ ਨਿਰਲੱਜ ਹੋਕੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਭੀ ਅਫੀਮ ਖਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਪੀਣ ਦੀ ਵਹਿਦਤ ਚਮੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਭੰਗ ਦਾ ਹੀ ਭੋਗ ਲੁਆਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਪਾੜ ਪਾੜ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਖੁਦ ਭੰਗ ਪੀਤੀ ਅਤੇ ਭੋਗ ਲੁਆਏ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਮਾਸਖੋਰੇ ਇਤਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਕਈ ਪਰਸੰਗ ਭੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਜੜ ਦਿਤੇ। ਮਾਸ ਹਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਵਹਿਦਤਾਰੀ ਤਾਂ ਝਟਕੇ ਹਲਾਲ ਦੇ ਹਦ ਬੰਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਨੂੰ ਭੀ ਟਪ ਖਿੜੋਂਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਫਿਟੀ ਨੀਯਤ ਨੂੰ ਫੰਗ ਲਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਭੀ ਉਹ ਅਭੱਖ ਭਖੀ ਬਣਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਲਾਅਨਤ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਕਲ ਤੇ।

(ਪ੍ਰਸ਼ਨ) ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਰਸੰਗ ਬੇਹੂਦਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਾ ਦਿਤਾ।

(ਉਤਰ)ਹਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਹੂਦਾ। ਕਿਸੇ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਪਰਸੰਗ ਪਾਇਆ। ਫੇਰ ਕਈਆਂ ਨੇ ਮਖੀ ਤੇ ਮਖੀ ਮਾਰ ਦਿਤੀ। ਅਤੇ ਆਪ ਜੈਸੇ ਸੂਧੇ ਸਰਲ ਸਿਖ ਇਸ ਪਰਸੰਗ ਨੂੰ ਸਚ ਮੰਨ ਬੈਠੇ।

ਵੈਦ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਰੋਮਾਹਲ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਲਿਖਦੇ ੯੬ ਅੰਗ ਤੇ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਸਾਜਨਾਂ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪਰਸੰਗ ਲਿਖਦੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਬਕਰੇ ਰਿੰਨ੍ਹਣ ਯਾ ਝੂਕਾਉਣ ਵਿਚ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੱਥ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲਖਾਂ ਹੀ ਸਿਖ ਜੇਹੜੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਓਸ ਤੰਬੂ ਗਿਰਦ ਡੇਰੇ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨ ਲਗਾ? ਇਹ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਤਾਂ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇਹੜੀ ਲੁਕਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ। ਜੇ ਬਕਰੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਦੋ ਚਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ, ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੰਬੂ ਅੰਦਰ ਬਕਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਤੰਬੂ ਦੇ ਗਿਰਦ ਡੇਰੇ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਦਰ ਮਨੁਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਖੂਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰ ਦੀ ਕੋਈ ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ।

ਅਜ ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਜੁਗ ਹੈ ਕਰਾਮਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਭ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਵਿਤਰ ਆਤਮਾ ਵਾਲਾ ਜੋ ਚਾਹੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਰੇਠੇ ਨੂੰ ਮਿਠਾ ਤੇ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਰੇਠਾ ਮਿਠਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮੂਸਨ ਨੂੰ ਜਿਵਾਇਆ।

ਅਗੇ ਤਦ ਕਬਿਤ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਲੇ ਪੰਥ ਪਰਕਾਸ਼ ਚੋਂ ਲੈ ਦੇਣੇ ਭੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਤਾਕਿ ਜੋ ਕੂਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤੇ ਯਾਰਵੇਂ ਬਾਰਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਬਾਬਤ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪਰਤੀਤ ਦਸਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਭੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਨਗਰ

ਗਿਆਨੀ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ) ਲਾਜਪਤ ਨਗਰ, ਸਚਾ ਗੁਰੂ, ਪੁਸਤਕ ਦੇ ੧੭੨ ਪੰਨੇ ਤੇ ਗੁਰ ਸਮਰੱਥਾ ਦੱਸਦੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਦਸਵੇਂ ਜਾਮੇ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਦਇਆ ਰਾਮ, ਧਰਮ ਦਾਸ, ਮੁਹਕਮ ਚੰਦ, ਹਿੰਮਤ ਰਾਏ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਨੂੰ ਤੇਗ ਦੀ ਧਾਰ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ।

ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਭਾਈ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਤੇਜ' ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਇਸੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਮੇਰੇ ਪੁਛਨ ਤੇ ਉੱਤਰ ਦਿਤਾ।

ਮੈਂ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿ ੨੦੧੬ ੧੨ ਚੇਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਸਿਖੀ ਸਾਜਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਕਰੇ ਮਾਰੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ਇਸ ਬਾਬਤ ਆਪ ਦੀ ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪ ਤੁਰਤ ਉਤਰ ਦਿਤਾ। ਐਵੇਂ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਗਪੌੜੇ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਐਸੇ ਪਾਖੰਡ ਪਰਪੰਚ ਦਾ ਕਰਤਾ ਕੌਣ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਏ। ਭਾਵੇਂ ਭੁਲ ਵਿਚ ਪੈ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਇਸ ਪਰਸੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਮਿਤਲਬ ਨੂੰ ਸਿਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖ

ਮਾਰਿਆ ! ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਬਿਜਲੀ ਬਾਲ ਦੇ ਹੌਲੇ ਤੇ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ੧੯੯੦ ਮਰਜ਼ੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਹਿਣਾ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੰਗੇ ਤੇ ਅੰਦਰ ਬ…ਰੇ ਝਟਕਾਏ ਲਿਖੇ ਹਨ ਉਹ ਕਦੋਂ ਸਚਾ ਗੁਰੂ ਸੀ ਤੇ ਸੰਤ ਭਗਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾਤੇਵਾਲ ਜੀ ਦਾ ਉਤਰ ਕਿ ਭੰਗਾਂ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਫੀਮ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਤ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਪਰਸੰਗ ਲਿਖ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਇਲ ਹਾਂ ਕਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਲਗ ਗੁਰਮਤ ਤੋਂ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।

ਜਦ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਚਿ ਵਾਕ ਹੈ 'ਜਿਨ ਮਨ ਹੋਰ ਮੁਖ ਹੋਰ ਸੇ ਕਾਂਢੇ ਕਚਿਆ ਤੇ ਦਸਮ ਚਿ ਹਮੂੰ ਮਰਦ ਬਾਇਦ ਸ਼ਵੱਦ ਸੁਖਨਵਰ। ਨ ਸ਼ਿਕਮੇ ਦਿਗਰ ਦਰਦਿਹਾਨੇ ਦਿਗਰ' ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ।

(ਭ ਵ) ਕਿ ਸਚੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਮਨ ਚਿ ਹੋਰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਨ ਹੋਰ ਮੁਖ ਹੋਰ ਉਹ ਕਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਕਹਿਆ ਸੋ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਕਿਹਾ ਹੈ:

ਕਵੀਅਨ ਕੀ ਜੋ ਕਥਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸਰਬ ਦਾ ਸਤ।
ਤਾਹਾਂ ਤਲਕ ਸਾਚੀ ਲਖੋ ਜੋ ਗੁਰੂਅਨ ਕੋ ਮਤ।

ਇਹ ਸੁਣ ਭਾਈ ਮਰਜਈ ਨਿਰਉਤਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮਤਲਬ ਸਚੇ ਮਤ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਮਿਲ ਗਈ ਤੇ 'ਤੇਜ' ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ 'ਤੇਜ਼ ਧਾਰਾ' ਮੈਨੂੰ ਦਿਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਚਿ ਵੇਖ ਲੋ ਮੇਰਾ ਕੀ ਨਿਸਚਾ ਹੈ ਉਸ ਚੋਜ ਬਾਰੇ।

'ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ' ਤੇਜ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:
ਵੇਖ ਚੰਡਕਾ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਤਖਤ ਉਤੇ,

ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਹੋਈਆਂ ਝੂਠੇ ਪਾਜ ਦੀਆਂ ।
ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਤਲੀਆ ਤੇ ਸਿਰ ਧਰ ਲੈ,
ਇਹ ਸਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਸ ਅਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ।
ਬਾਟੇ ਵਿਚ ਦਾਤੇ ਖੰਡਾ ਫੇਰਿਆ ਕੀ,
ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗਿਆਨ ਦਿਤਾ।
ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਕੈ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ,
ਉਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਤਾ

ਤੇ ਅਗੇ ਜਾਕੇ ਇਸ ਪੋਥੀ ਦੇ ੬੦ ਪੰਨੇ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਸਿਰੋ ਜੋੜ ਲਓ ਮੇਲਕੇ ਕਦਮ ਚਲੋ,
ਧੌਣਾਂ ਪੰਥ ਲਈ ਤਲੀਆਂ ਤੇ ਧਰੋ ਸਾਰੇ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਂਝ ਦਾ ਪੀਕੇ ਰਵੋ ਜਿਊਂਦੇ,
ਪਵੇ ਲੋੜ ਤੇ ਹਸ ਕੇ ਮਰੋ ਸਾਰੇ।

੧੨੭ ਪੰਨੇ ਤੇ ਫੇਰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :

ਲਾਹ ੨ ਧੌਣਾਂ ਨਾਲ ਤੇਗ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਜਾਇਆ।

ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਤੋਂ ਸਾਫ ਸਿਧ ਹੈ ਬਕਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਾਰੇ। ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੇ ਸੀ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਂਝ ਦਾ ਪੀਕੇ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਿਰ ਧੜ ਦੀ ਸਾਂਝ ਭੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਏ ਨਾਲ ਦੂਆ ਸਿਰ ਜੋੜਿਆ ਸੀ।

(ਇਸੇ ਨਿਰਨੇ ਦੀ ਸਿਧੀ ਬਾਰੇ) ੨ ਚੇਤਰ ੨੦੧੬ ਹੋਲੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਚਿ ਗੰਗਾ ਨਗਰ ਜ਼ਿਲੇ ਚਿ ਪ੮ ਆਰਬੀ ਚਿ (ਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਂਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਿਰਨਾਂ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਸਿਆ ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਭੇਜਿਆ ਭੇਤ ਲੈਣ ਲਈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆਇਆ

ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ੧੭੫੬ ਬਿ: ਵੈਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਹ ਮੌਜਜਾ ਕੌਤਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਂ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸਰੇ ਮੈਦਾਨ ਸਿਰ ਵਢੇ ਹਨ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਛਾਨ ਜੌ ਸਿਰ ਜਿਸ ਤੇ ਚਾਹਿਆ ਜੋੜ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਣਾਇਆ ਛਿੜਕ ਛਕਾ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਸਿਆ ਜਿਵੇਂ ਬੇਰ ਪਿਉਂਦ ਕੀਤਿਆਂ ਸਕਤ ਮੇਝ ਸੁਆਦ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਠੀਕ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਪਿਉਂਦ ਜਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਡਾਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡਾਲ ਦਾ ਜੋੜ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਸਮੇਂ ਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਸਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਸਨਾਂ ਦੇ ਵਾਕਾਂ ਤੋਂ ਉਤੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵਡਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਪਿਛੇ ਦਸੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ ਤੇ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇਵਲ ਜੇਹੇ ਭੀ ਮੋਨ ਚੁਪ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਦਭੁਤ ਕੌਤਕ ਸ਼ਕਤ ਕਾਰਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਜਿਸ ਸਿਧੀ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ੍ਰ ਆਤਮੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਚੋਜ ਤੇ ਕੁਝ ਪਰ ਦਾਸਾਪੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਉ ਬੋਲੇ ਗੁਰਵਾਕ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਸੰਮਨ ਤੇ ਮੂਸਨ ਪ੍ਰਥਾਇ ਮੁਖ ਰਖ ਉਚਰੇ ਹਨ। ਪੜ ਤਸੱਲੀ ਕਰ ਲੈਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਸੰਮਨ ਜਉ ਇਸ ਪਰੇਮ ਕੀ ਦਮ ਕਿਹੁ ਹੋਤੀ ਸਾਟ। ਰਾਵਨ ਹੁ ਤੇ ਰੰਕ ਨਹਿ ਜਿਨਿ ਸਿਰ ਦੀਨੇ ਕਾਟ। ਭਾਵ ਸਿਰ ਕਟ ਕੇ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰੇਮ ਪੰਥ ਵਿਚ ਜੇ ਸੰਮਨ ਦਾ ਸਿਰ ਪੜਦੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਤੇ ਰੇਠਾ ਮਿਠਾ ਪੜਦੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਜ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਉਂ ਪੜਦੇ ਵਿਚ ਕਰਦੇ। ਪੜਦਾ ਮਦਾਰੀ ਦਾ ਖੇਲ ਹਥ ਫੇਰੀ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਸਿਧ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਰੇ ਮੈਦਾਨ ਸਿਰ ਕਟੇ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸ਼ਕਤ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ॥

ਤੀਜਾ ਨਿਰਨਾ

ਹੁਣ ਮੈਂ (ਕਤਕ ਕਿ ਵੈਸਾਖ) ਦਾ ਨਿਰਨਾਂ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਤਕ ਕਿ ਵੈਸਾਖ ਨਾਮੀ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਭਾਇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਮਤਲਬ ਲਈ ਲਿਖੀ ਕਿ ਜੋ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀਸਾਖੀ ਚਿ ਅਜਿਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਦੀ ਗੋਸ਼ਟ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੱਤਰ ਜਾਮੇ ਭਗਤ ਜਨ ਚੋਟਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਇ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ ਸੋ ਮਿਲ ਰਹੇ ਮਨਮੁਖ ਲਹੇ ਸਜਾਇ। ਵਾਕ ਤੇ ਜੋ ਬਾਰਵਾਂ ਜਾਮਾ ਹੋਵੇਗਾ ਸੋ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਲੰਬ ਤੇ ਨਿਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਦਿ ਵਾਕ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਮੰਨ ਸਿਖ ਤੇ ਲੋਕ ਬਾਰਵੇਂ ਜਾਮੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਨਿਸਚਾ ਕਰ ਗੋਰੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਉਲਟ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ ਚਿ ਰਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੋਰੇਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਂਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਨ ਹਰ ਤਰਾਂ ਬਦੇਸੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਬਾਰਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖਿਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਬਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਸੰਮਤ ੧੯੨੯ ਚਿ ਬਾਦ ਖਿਲਿਆਂ ੧੯੨੯ ਚਿ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸੋਚ ਸਕੀਮ ਘੜ ਮੈਕਾਲਫ ਜਿਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚ ਪਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਬਣਾਈ। ਤੇ ਗਰੰਥ ਗੁਰ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਖ ਪੰਥ ਚਿ ਏਦੂੰ ਅਗੇ ਸਾਖਿਆਤ ਗੁਰੂ ਦੇਹਧਾਰੀ ਨੂੰ ਨ ਮੰਨਣ ਦਾ ਮਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਨ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਦਸਮ ਜੀ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬੀ ਹਕੂਮਤ

ਤਖਤਾ ਉਲਟਿਆ ਸੀ ।

ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਗੋਰੇਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਤਖਤਾ ਉਲਟਾਣ ਤੇ ਸਿਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਲਾ ਦਿਤਾ ਮਤ ਕ੍ਰਿਤੇ ਫੇਰ ਨ ਐਸਾ ਹੋਵੇ। ਐਸਾ ਮਤ ਟੋਰੋ ਕਿ ਨ ਇਕ ਤੇ ਸਿਖ ਨਿਸਚਾ ਕਰਨ ਤੇ ਨ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਹੀ ਮੰਨਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਦੀ ਕਮਾਨ ਤੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਸਿਖ ਪੰਥ ਤੋਂ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਗ੍ਰਹੁ ਥਾਪ ਦਸੋ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਕਰੀ ਜਾਵੇ, ਕੁਝ ਨ ਕਵੇ ਤੇ ਇਹ ਸਿਖ ਪੰਥ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦਰੇ ਸੁਤਾ ਰਵੇ ਤੇ ਜੇ ਇਸ ਚੋਂ ਕੋਈ ਉਫ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚਿ ਰੋਕ ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਏਸੇ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਭਾਈ ਸਿੰਘ ਸਭੀਆਂ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਸਭ ਜਤਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਸੋਚਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਬਾਰਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਨ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਤੇ ਸਾਖੀ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਝੂਠ ਸਾਬਤ ਕਰੋ। ਬਾਲਾ ਹੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਕੇਹੀ ਹੋਈ। (ਭਾਵ) ਨ ਹੋਵੇ ਬਾਂਸ ਤੇ ਨ ਵਜੇ ਬੰਸਰੀ ਤੇ ਏਸੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਭੀ ਲਿਖ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਜਨਮ ਪਹਿਲੀ ਵੈਸਾਖ ਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਂਗੂੰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭੀ ਬਹੁਤ ਨਿਸਚਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਭੀ ਵੈਸਾਖ ਵਿਖਾ ਦਿਓ। ਜਿਵੇਂ ਆਗਿਆ ਭਈ ਵਾਲੇ ਦੋਹਰੇ ਪੰਥ ਪਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਚਿ ਲਿਖ ਦਿਤੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਚਿ ਹੈ ਨਹੀਂ।

ਪਰ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਵੈਸਾਖੀ ਨ ਜਚੀ ਤੇ ਕਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਹੀ ਪਰਵਾਨ ਰਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਿਆਂ ਦੀ ਚਾਲੀ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਚਿ ਦਸੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਹਰ ਗਲਤੀ ਵਲੋਂ ਕਰਦੇ ਕਰਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਕਤਕ ਕਿ ਵੈਸਾਖ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਪਤ੍ਰਿਆਂ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਤਾ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਫੈਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਘਚੋਲਾ ਪੈਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਆਖਦੇ ਹੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਬਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। 'ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਾਲ ਸੁਭਾਇ ਉਦਾਸੀ ਹੈ'। ਛੰਦ ਵਿਚ ਲਘੂ ਦੀਰਘ ਦੀਰਘ ਲਘੂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਸਫੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਚੰਗਾ ਉਸ ਕਤਕ ਕਿ ਵੈਸਾਖ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਿਸਾ ਤੀਜਾ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਲਮ (ਪੰਨਾ ੧੧ ਤੋਂ ੧੨ ਤਕ)।

ਸੋ ਉਹ ਗੋਰੇ ਆਪਣੇਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਮਤ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੋਰ ਸੌ ਸਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ, ਪਰ ਅੰਤ ਬਾਰਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਚਲਾਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੰਡਨ ਭੇਜ ਆਪਣਾ ਦੇਸ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾ ਹੀ ਲਿਆ।

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਖੋਜ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨ ਕੋਈ ਬਾਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨ ਕਤਕ ਵਿਚ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕਤਕ ਦੇ ਥਾਂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਬਾਬਤ ਵੈਸਾਖ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਕਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਪਰਤ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਤੇ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਤੇ ਬਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕੇ ਹਨ ਹੁਣ ਤਕ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਆਸ਼ੇ ਵਲ ਔਂਦਾ ਹਾਂ।

ਉਸ ਬਾਲੇਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਨ

ਕਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀਹੀ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਪੰਥਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਿਚ ਕਤਕ ਦੀਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈਤੇ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿਧ ਭੀ ਇਹੋਦਿਵਸ ਚਲ਼ਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈ ਸੁਹੇਵੇ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤਕ ਸਭ ਗੁਰ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਕਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਹੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਸਤਿਗੁਰ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਸ: ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਮ. ਏ. ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਤ ਵੈਸਾਖ ਲਿਖਿਆ ਪਤ੍ਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸ: ਜੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਭੀ ਮਨਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਏਦੂੰ ਅਗੇ ਮੈਂ ਕਤਕ ਹੀ ਲਿਖਾਂਗਾ ਜੋ ਪਤ੍ਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ।

ਭਾਈ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਜੋ ਪੰਜਵੀਂ ਤੇ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤ੍ਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਸਿਖ ਸਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਿਖ ਪੰਥ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਨ ਕਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਹੀਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਬਿਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੈ ਦੇਖ ਲਵੋ।

ਕਾਰਤਕਮਾਸ ਰੁਤਿ ਸਰਦ ਪੂਰਨਮਾਸੀ,
ਆਠ ਜਾਮ ਸਾਠ ਘਰੀ ਆਜ ਤੇਰੀ ਬਾਰੀ ਹੈ।
ਔਸਰ ਅਭੀਚ ਬਹੁ ਨਾਇਕ ਕੀ ਨਾਇਕਾ ਹੈ,
ਰੂਪ ਗੁਨ ਜੋਬਨ ਸੀਗਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ।
ਚਾਤ੍ਰ ਚਤੁਰ ਪਾਠ ਸੇਵਕ ਸਹੇਲੀ ਸਾਠ,
ਸੰਪਤਾ ਸਮਗ੍ਰੀ ਸੁਖ ਸਹਿਜ ਸੁਚਾਰੀ ਹੈ।
ਸੁੰਦਰ ਮੰਦਰ ਸੁਭ ਲਗਨ ਸੰਜੋਗ ਭੋਗ,
ਜੀਵਨ ਜਨਮ ਧੰਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। (੩੪੫)
ਦਿਨ ਕਰ ਕਿਰਨ ਸੁਹਾਤ ਸੁਖਦਾਈ ਅੰਗ,

ਰਚਤ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਅਭਰਨ ਸਖੀਆਦਿਕੈ ।
ਪ੍ਰਿਥਮ ਅਬਟਨਾਂ ਕੈ ਸੀਸ ਮੈ ਮਲੈਨੀ ਮੇਲ,
ਮਜਨ ਉਸਨ ਜਲ ਨਿਰਮਲ ਭਾਇ ਕੈ ।
ਕੁਸਮ ਅਵੇਸ ਕੇਸ ਬਾਸਤ ਫੁਲੇਲ ਮੇਲਿ,
ਅੰਗ ਅਗਰਜਾ ਲੇਪ ਹੋਤ ਉਪਜਾਇ ਕੈ ।
ਚੀਰ ਚਾਰ ਦਰਪਨ ਮਧਿ ਆਪਾ ਆਪ ਚੀਨ,
ਬੈਠਿ ਪਰਜੰਕ ਪਰਖ੍ਯਾਵਰੀਨ ਧਾਇ ਕੈ (੩੪੬)
ਕੇਕਹੀ ਦੈ ਮਾਂਗ ਉਰਝਾਏ ਸੁਰਝਾਏ ਕੇਸ,
ਕੁੰਕਮ ਚੰਦਨ ਕੌ ਤਿਲਕ ਦੈ ਲਿਲਾਰ ਮੈ ।
ਅੰਜਨ ਖੰਜਨ ਦ੍ਰਿਗ ਬੇਸਰ ਕਰਨ ਫੂਲ,
ਬਾਰੀ ਸੀਸ ਫੂਲ ਦੈ ਤਮੋਲ ਮੁਖ ਦਵਾਰ ਮੈ ।
ਕੰਠ ਸ੍ਰੀ ਕਪੋਤ ਮਰਕਤ ਔ ਮੁਕਤਾਹਲ,
ਬਰਨ ਬਰਨ ਫੂਲ ਸੋਭਾ ਉਰਹਾਰ ਮੈ ।
ਚਰਚਰੀ ਕੰਕਨ ਮੁਦ੍ਰਕਾ ਮਹਦੀ ਬਨੀ,
ਅੰਗੀਆ ਅਨੂਪ ਛੁਦ੍ਰ ਪੀਠ ਕਟ ਧਾਰ ਮੈ ।(੩੪੭)
ਸੋਭਿਤ ਸਰਦਨਿਸ ਜਗਮਗ ਜੋਤਿ ਸਸਿ,
ਪ੍ਰਿਥਮ ਸਹੇਲੀ ਕਹੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਚਾਖੀਐ ।
ਪੂਰਣ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਤੇਰੇ ਆਏ ਹੈਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ,
ਮਿਲੀਐ ਨਿਰੰਤਰ ਹ੍ਵੈ ਅੰਤਰ ਨ ਰਾਖੀਐ ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਕਰੰਦ ਰਸ ਲੁਭਿਤ ਹ੍ਵੈ,
ਮਨ ਮਧ ਕਰ ਸੁਖ ਸੰਪਟ ਅਭਿਲਾਖੀਐ ।
ਜੋਈ ਹੈ ਲਜਾਇ ਪੁਨ ਪਾਈਐ ਨ ਪਦਮ ਦੈ,
ਪਲਕ ਅਮੋਲ ਪ੍ਰਿਯ ਸੰਗ ਸੁਖ ਸਾਖੀਐ । (੩੪੮)

ਇਹ ਹਨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਕਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਸਿਧ ਕਰਨ ਬਾਬਤ ਕਬਿਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਤੀਜੇ, ਚੌਥੇ।

(ਭਾਵ) ਪੰਚਮ ਤੇ ਛਤਮ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਕ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸਚੀ ਤੇ ਪਕੀ ਹੋਰ ਕਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੱਕੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਿਸ ੨ ਗਰੰਥਾਕਾਰ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਂਗੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਕਤਕ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਹ ਲਿਖਤ ਲਿਖਾਂਗਾ। ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੋਂ ਪਰਵਾਨ ਸ਼ਹਾਦਤ ਹੋਰ ਹੋਣੀ ਕਠਨ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸਿਖ ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਨਾਣ ਵਾਲੇ ਜੋ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਇਕ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੋਂ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜੇ ਗੁਰਸਾਂਗ ਵਰਤੁਆ ਸਿਖ ਸਿਦਕ ਨ ਹਾਰੇ ਤੇ ਜੇ ਰਗੜਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਨਿਮਰਤ ਹੋ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਸਾਂਗ ਅੰਦਰ ਸਾਬਤਾ ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਸਹਾਏ ਤੇ ਜੇ ਮਾਂ ਪੁਤੇ ਵਿਸ ਦੇ ਤਿਸ ਕਉਣ ਪਿਆਰਾ। ਤੇ ਜੇ ਗੁਰੂ ਭਰਮਾਏ ਸਾਂਗ ਕਰ ਕਿਹਾ ਸਿਖ ਵਿਚਾਰਾ। ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿਖਾਂਦੇ ਸੁਣਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਭੀ ਸਬੂਤ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਲੀਲ ਭੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਨੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਵਿਚ ਸੱਤੇ ਜਾਮੇ ਭਗਤ ਜਨ ਚੌਦਾਂ ਸਤਿਗੁਰਰਾਇ ਤੁਕ ਬਦਲਕੇ ਚਹੱਤਰ ਜਾਮੇ ਭਗਤ ਜਨ ਦਸ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਏ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕਵਿਤਾਂ ਚਿ ਭੀ ਕਤਕ ਦੇ ਥਾਂ ਵੈਸਾਖ ਜੇ ਲਿਖ ਦੇਣ

ਤਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਰਵੇ ਅਸਲ ਪਾਠ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੈ।

ਭਾਈ ਚਾਰਾ ਤੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਭੀ ਚਹੁੰਦਾ ਸੀ ਮਨ ਮਰਜੀ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਸਕੇ ਤਾਂ ਰੁਕੇ। ਸਾਖੀਆਂ ਤੈ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਕੀ ਸਮਝਣਾਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਏਥੇ ਮੇਰਾ ਹਾਲੇ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ।

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਚੌਥਾ ਨਿਰਨਾ

ਇਸ ਨਿਰਨੇ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਲਭੇਗੀ ਕਿ ਦਸਮ ਜੀ ਨੇ ਗਿਆਰਵੇਂ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਰਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਈ, ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ (ਗੁਰਤਾ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕੀ ਪਕ੍ਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਵਰਤੀ ਤੇ ਬਾਰਵੇਂ ਗੁਰਾਂਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਕੀ ਦੇਸ ਹਿਤ ਘਾਲ ਘਾਲੀ। ੮੭੫ ਪੰਨੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਚਿਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੇਖੋ

ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਮੈਂ ਏਕ ਸਾਖ ਕੂਕੇ ਸਿੱਖਨ ਕੀ,
ਜੋ ਤੀਸਕ ਬਰਸ ਤੇ ਜੋ ਬਿਦ ਤੋ ਮਹਾਨ ਹੈ।
ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਮਸਤੀ ਮੈਂ ਹਾਲ ਤੇ ਬੇਹਾਲ ਹੋਏ,
ਸੀਸ ਤੇ ਉਤਰ ਜਾਤ ਦਸਤਾਰ ਤਾਨ ਹੈ।
ਸਹੀ ਨਾਮ ਨਾਮਧਾਰੀਅਹਿ ਤਿਨ ਕਾ ਉਦਾਰੀ,
ਕੂਕ ਮਾਰਨੇ ਤੇ ਕੂਕੇ ਜਗਤ ਬਖਾਨ ਹੈ।
ਏਕ ਦਸਤਾਰ ਕੇ ਉਤਾਰ ਬਿਨ ਔਰ ਰੀਤ,
ਚਾਹੀਅਤ ਜੈਸੀ ਤੈਸੀ ਤਿਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ।੧
ਭਏ ਕੂਕੇ ਜੈਸ ਅਬ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਤੈਸ ਸਭ,
ਰਾਜ ਸਿੰਘੀ ਥੈਸ ਜਬ ਦੇਸ ਏਸ ਜਾਵਤੇ।
ਅਟਕ ਦਰਯ ਓ ਤਟ ਛੋਈ ਨਾਮ ਗਾਮ ਮਾਹਿ,
ਪੋਠੋਹਾਰ ਦੇਸ ਮਾਹਿ ਸਮ ਅਮਰਾਵ ਤੇ।
ਸੰਮਤ ਅਠਾਰਾਂ ਸੌ ਛਿਪੰਜਾ ਮੈਂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ,
ਭਯੋ ਅਵਤਾਰ ਤਾਹਿ ਈਸ ਅੰਸ ਭਾਵ ਤੇ।
ਜਾਤ ਕੇ ਅਰੋੜਾ ਭਯੋ ਭਗਤ ਅਮੋੜਾ,

ਨਾਮ ਜਪਯੋ ਨ ਥੋੜਾ ਛੋੜਾ ਬਿਖੈ ਰਸਯਾਵਤੈ । ੨
ਨਾਮ ਸਿੱਖ ਬਾਲਕ ਪੈ ਪਾਲਕ ਪੈਗੰਬਰੋਂ ਕੇ,
ਅੰਬਰੋਂ ਕੇ ਮਾਲਕ ਅਡੰਬਰੋਂ ਕੇ ਤਿਆਗੀ ਹੈਂ ।
ਤਾਲਕ ਰਖੈ ਹੈ ਏਕ ਖਾਲਕ ਸੈ ਸਾਲਕ ਸੇ,
ਗਾਲਕ ਬਿਕਾਰਨ ਕੇ ਚਾਲਕ ਵਿਰਾਗੀ ਹੈਂ ।
ਗੋਇ ਰਾਖੀ ਘਟ ਦੀਪ ਜਿਮ ਨਿਜ ਅਜਮਤ,
ਸਜਮਤ ਭਗਤ ਵਿਰੱਕਤ ਅਦਾਗੀ ਹੈਂ ।
ਕੀਰਤਨ ਕਥਾ ਸਤਸੰਗ ਸੇਵਾ ਜੋਗ ਤਥਾ,
ਰਾਖ ਤੁਥਾ ਭਾਖਿ ਤਥਾ ਭਜਨ ਸੁ ਜਾਗੀ ਹੈਂ । ੩
ਸੰਮਤ ਪਚਾਸੀਏ ਮੈ ਹਜਰੋ ਗ੍ਰਾਮ ਮਾਂਹਿ,
ਭਾਈ ਤਾਹਿ ਕੇ ਦੁਕਾਨ ਆਏ ਤਹਾਂ ਜੋ ਕਈ ।
ਯਾਹਿ ਹੇਤ ਬਾਲਕ ਮਰਗੇਸ਼ ਭੀ ਬਸੇਸ ਤਹਾਂ,
ਆਇਕੇ ਨਿਵਾਸ ਕੀਨ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਖਈ ।
ਤਾਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਹਜਰੋ ਅਮਾਪਵਰ,
ਭਯੋ ਸਮ ਔਧਤਰ ਮੰਦਤਾ ਬਲੈ ਗਈ ।
ਭਏ ਲੋਗ ਵਡਭਾਗੀ ਭਗਤੀ ਮੈ ਮਤ ਪਾਗੀ,
ਸੰਤ ਸੰਗ ਮਾਹਿ ਜਾਗੀ ਸੰਤ ਸੇਵਹੂੰ ਠਈ ।
ਬਾਲਕ ਮ੍ਰਗੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਮ,
ਯਦੀ ਨਰ ਨਾਰੀ ਲੈ ਅਪਾਰੀ ਭਵ ਤੈ ਤਰੈ ।
ਔਰ ਇਲਹਾਮ ਕਈ ਬਾਰ ਕਰਤਾਰ ਦਯੋ,
ਨਾਮ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰ ਜੀਵਨ ਕਾ ਤੂੰ ਖਰੈ ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਸਮ ਦਰਸ ਦੈ ਜੋ ਕਹਿਯੋ ਤਾਂਹਿ,
ਮੇਰੋ ਅਵਤਾਰ ਅੰਸ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹਵੈ ਭਰੈ ।
ਯਾਹਿ ਹੇਤ ਤਾਹਿ ਨਾਹਿ ਔਰ ਕਾਹਿ ਮਾਹਿ,
ਨਿਜ ਸਕਤ ਰਖਾਈ ਗੁਰਵਾਕ ਦ੍ਰਿੜ ਬੈ ਧਰੈ । ੪

ਸੌਈ ਨੇਤ ਫੁਰੀ ਆਏ ਸੰਮਤ ਬਹਤਰੇ ਮੈਂ,
ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਸਵੇਰੇ ਗੁਰ ਵਾਰਕੈ ।
ਜ਼ਿਲੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਗਾਮ ਭੈਣੀ ਨਾਮ ਜਾਣੇ ਆਮ ।
ਅਵਤਰੇ ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਕਲਮਲੇ ਟਾਰ ਕੈ ।
ਜਾਤ ਤਰਖਾਨ ਜੱਸੇ ਨਾਮ ਕੇ ਅੱਵਸੇ ਘਰ,
ਸਦਾ ਮਾਤ ਸ੍ਰੈ ਪ੍ਰਰਕਾਸੇ ਨਾਮ ਪਰਚਾਰ ਕੈ ।
ਬਾਲਕ ਹੀ ਪਨ ਸੈ ਥੇ ਈਸਵਰ ਕੋ ਮਨ ਸੈ ਥੇ,
ਧਿਆਵ ਤੈ ਸਗਨ ਥੇ, ਜਨੋ ਕੇ ਸੁਧਾਰ ਕੈ । ੬
ਬਡੇ ਥਾਏ ਜਾਏ ਕੇ ਲਹੌਰ ਪਲਟਨ ਮਾਹਿ
ਠਾਨ ਲੀਨ ਨੌਕਰੀ ਪਛਾਨ ਕੈ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ।
ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਕੀ ਪਢੇ ਹੈ ਭਜਨ ਕਰੈ ਹੈ ਚੇ ਹੈ
ਰਹਿਨੈ ਇਕੰਤ ਦੇ ਹੈਂ ਆਜ ਜੋ ਕੌਬਿਤ ਹੈਂ ।
ਸੰਮਤ ਅਠਾਰਾਂ ਸੋ ਅਠਾਨਵੇਂ ਮੈਂ ਪਲਟਨ
ਗਈ ਥੀ ਸੋਹਜਤੋ ਮੈ ਰਾਜ ਕਾਜ ਹਿਤ ਹੈ ।
ਸੰਤਨ ਕੇ ਮਿਲਬੇ ਕਾ ਸ਼ੌਕ ਥਾ ਮਹਾਨ ਰਾਮ,
ਸਿੰਘ ਦਰਸਾਤੇ ਯਾਤੇ ਜਾਏ ਜਿਤ ਕਿੱਤ ਹੈ ।
ਬਾਲਕ ਮ੍ਰਗੇਸ਼ ਕਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਸ ਸੁਨ ਸੋਊ
ਕੋਕਲ ਬਤਕ ਸੁਤ ਸਮ ਹੁਲਸਾਏ ਕੈ ।
ਪਰਾ ਪੁੰਨ ਪੁੰਜ ਜਾਗਿਯੋ ਰੰਗਣ ਮੇਂ ਖੂਬ ਰਾਂਗਯੋ,
ਵਡਭਾਗੀ ਪਰੇਮ ਪਾਗਯੋ ਗਹੇ ਪਗ ਜਾਇਕੈ ।
ਪੇਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਈਸ ਅੰਸ ਅਵਤਾਰੀ,
ਤਬ ਬਾਲਕ ਮ੍ਰਗਾਰੀ ਦੀਉ ਨਾਮ ਮੁਦ ਥਾਇ ਕੈ ।
ਸਾਰ ਚਾਰ ਬੇਦਨ ਕੋ ਭਰਮ ਭੇਦ ਛੇਦਨ ਕੋ,

ਢਾਇ ਨਿਰਵੇਦਨ ਕੋ ਵੇਖ ਦੁਖ ਘਾਇ ਕੈ। ੮
ਦੀਓ ਮੰਤਰ ਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੁ ਕਾਜ ਸਾਜ,
ਜਾਹਿ ਸਮ ਔਰ ਨ ਦਰਾਜ ਫਲ ਦਾਇਕੈ।
ਕੋਊ ਕਹਿਤ ਥੇ ਕਲਾਮ ਦੀਨੀ ਸਯੱਦਾਨੀ,
ਸੋਊ ਸਭ ਕੂਰ ਹਮ ਪੇਖਿਉ ਅਜਮਾਇ ਕੈ।
ਏਹੀ ਕਲੀਕਾਲ ਕੀ ਕਰਾਲਤਾ ਕੁਚਾਲਤਾ ਕੋ,
ਗਾਲਤਾ ਹੈ ਟਾਲਤਾ ਚੁਰਾਸੀ ਜੋਨ ਮਾਇ ਕੈ।
ਇਸੇ ਹੀ ਭਜਨ ਮਾਹਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸੋਊ ਛਾਹਿ,
ਲਾਈ ਲਿਵ ਅਧਕਾਏ ਰਸਨਾ ਹਲਾਏ ਕੈ। ੯
ਕਾਰਬਾਰ ਜਗ ਕੇ ਅਸਾਰ ਲਖ ਡਾਰ ਸਭ,
ਧਾਰ ਸੁਅਚਾਰ ਔ ਵੀਚਾਰ ਵੀਚ ਰਹਿ ਹੈ।
ਮਸਤ ਸ਼ਰਾਬੀ ਜਿਉਂ ਰਹਾਬੀ ਇਤ ਏਕ ਰਸ,
ਦਾਬੀ ਦਲਗੀਰੀ ਫਾਬੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੈ ਅਚਹਿ ਹੈ।
ਸੋਧ ਕਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਨਿਰੋਧ ਮਨ ਕੋ ਪ੍ਰਬੋਧ,
ਸੋਧ ਸੁਧ ਠੌਰ ਨਦੀ ਸਰ ਤੁਟ ਬਹਿ ਹੈ।
ਜੀਹ ਨਾਮ ਜਪ ਮਾਹਿ ਤਨ ਤ੍ਰਾਯੋ ਤਪ ਮਾਹਿ,
ਮਨ ਮਹਿਬੂਬ ਮਾਹਿ ਖੂਬ ਰਾਖਯੋ ਗਹਿ ਹੈ।੧੦
ਬੀਸਕ ਬਰਸ ਜਬ ਸਰਸ ਬਿਤਾਏ ਐਸ,
ਬੰਦਗੀ ਜੋਹਦ ਜਾਪ ਕੀਨੋ ਮਨ ਲਾਇ ਕੈ।
ਦਾਸੀ ਜੋਊ ਨਾਮ ਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਰਿਧ ਸਿਧ ਸੋਊ,
ਭਾਸੀ ਬਾਣੀ ਮੈਂ ਤਾਸੀਰ ਭਜਨ ਪ੍ਰਭਾਏ ਕੈ।
ਭਈ ਤੌ ਅਕਾਸ ਬਾਨੀ ਖਾਸ ਜੋ ਮਹਾਨੀ ਤਾਹਿ,
ਦੇਹੋ ਨਾਮ ਜੀਵਨ ਕੋ ਸੀਖ ਭੇਗਦਾਏ ਕੈ।
ਪੰਥ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਕੀ ਰਸਮ ਬਢਾਵੋ ਜਗ,

ਖਸਮ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਖਾਸ ਯੋਂ ਲਖਾਏ ਕੈ । ੧੧

ਪਾਏ ਇਹ ਹੁਕਮ ਪਰਮੇਸ ਕਾ ਬਸੇਸ ਫਿਰ
ਰਾਮ ਮਰਗੇਸ਼ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੈਨ ਲਾਗਿਓ।
ਹੁੱਕੇ ਛੁਡਵਾਏ ਰਖਵਾਏ ਕੇਸ ਮੋਨਿਊ ਕੇ
ਸੁਦਾ ਛਕ ਥਾਇ ਸਿਖ ਭਾਗ ਜਿਨੇ ਜਾਗਿਓ
ਫੈਲਿਯੋ ਜਸਭਾਰੀ ਸਿਖ ਥੀਏ ਤਾਇ ਕੇ ਅਪਾਰੀ।
ਸਿਖ ਪੰਥ ਬਿਰਦਾ ਇਓ ਨਾਮ ਰਸ ਪਾਗਿਓ।
ਫੀਮ ਭੰਗ ਪੋਸਤ ਸੁਰਾਬ ਮਾਸ ਚੋਰੀ ਯਾਰੀ
ਠੱਗੀ ਤਜ ਥੀਏ ਸੰਤ ਸਤ ਜਗ ਆ ਗਿਓ । ੧੨

ਕਰਤੇ ਦੁਕਾਨ ਲੋਹੇ ਕਪੜੇ ਕੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ
ਤਾਂ ਤੇ ਨਫਾ ਪਾਏ ਜੋਊ ਆਪ ਪੈਨੇ ਖਾਏ ਹੈ।
ਸੰਗਤ ਅਪਾਰ ਆਵੈ ਦਵਾਰਪੈ ਰਹਾਵੈ ਭੀਰ
ਪੂਜਾ ਜੋ ਚੜਾਵੈ ਸੋ ਤੋ ਲੰਗਰ ਮੈਂ ਪਾਏ ਹੈਂ।
ਲੀਹੋ ਜੋਊ ਨਾਮ ਆਏ ਸੋਊ ਤੋਂ ਮਸਤ ਥਾਇ
ਦਸਤਾਰ ਡਾਰ ਦਾਇ ਹਾਲ ਚਢ ਜਾਇ ਹੈ।
ਦੈਤ ਭੇਤ ਨਾਹਿ ਕਾਹਿ ਕਥੀ ਦੂਸਰੇ ਕੋ ਵਾਹਿ
ਯਾਹਿ ਤੇ ਕਲਾਮੁ ਬਹੁ ਲੋਗ ਸੋ ਬਤਾਇ ਹੈ। ੧੩

ਦੇਸਨ ਮੈਂ ਧੂਮ ਮਾਚੀ ਸਾਚੀ ਇਮਤਾਹਿ ਤਬ
ਆਵੈ ਲੋਗ ਸਿਖ ਥਾਵੈ ਅਜਮਾਵੈ ਤੈਸਹੀ
ਮਾਲਵੇ ਦੁਆਬੇ ਮਾਝੇ ਪੋਠੋਹਾਰ ਤੇ ਅਪਾਰ
ਥੀਏ ਸਿਖ ਬੇਸ਼ਮਾਰ ਤੀਨ ਲਾਖ ਐਸ ਹੀ।
ਸੂਬੇ ਕੀਨੇ ਥਾਈ ਤਿਨ ਅਕਬਰ ਸਾਹਿਨਿਆਈ
ਉਨ ਕੀ ਜਬਾਂਨ ਮੈਂ ਤਸੀਰ ਥਾਈ ਵੈਸ ਹੀ।
ਨਰ ਨਾਰ ਸਬਦ ਅਪਾਰ ਪਢੇ ਗੁਰੂ ਕੇਰ
ਢੋਲਕੀ ਬਜਾਇ ਬਾਂਧ ਜੋਟੀਆਂ ਅਛੈ ਸਹੀ। ੧੪

ਹਮਨ ਕਰੈ ਹੈਂ ਭੋਗ ਗਰੰਥ ਜੀ ਕੇ ਪੈਹੈਂ ਬਹੁ
ਸੰਗਤੇਂ ਕੇ ਕੱਠ ਢੈਹੇ ਰਹੇ ਹੈ ਰਚਨਾ ਲਗੀ ।
ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਹੈ ਸਕੇਸ ਵੇਸ ਰਾਤ ਹੀ ਤੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਮਾਹਿ ਰਾਖੈਂ ਰਸਨਾਂ ਪਗੀ ।
ਰਾਖ ਹੈ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਾਕ ਸੁਕਲ ਉਰਨ ਮਾਲ
ਕਛਕੜਾ ਕਰਦ ਮਰਦ ਨਾਰ ਸਭ ਜੋ ਤਗੀ ।
ਬਿਨਾਂ ਨਾਮ ਧਾਰੀ ਅਨੰ ਜਲ ਰੋਟੀ ਬੇਟੀ ਵਾਰੀ,
ਸਾਂਝ ਰਾਖ ਹੈ ਨ ਕਾਹੂੰ ਸੰਗ ਜਗ ਮੋ ਸਗੀ ।੧੫
ਦੈਵ ਥਾਨ ਤੀਰਥ ਪੁਰਾਨ ਸਾਧ ਬਿਪਠੋਂ ਕੋ,
ਮਾਨ ਹੈ ਨ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਦੇਤ ਔਰ ਕੋ ਕਬੀ ।
ਆਪਸ ਮੈਂ ਦੇਤ ਲੇਤ ਹੈਂ ਸਹੇਤ ਸਾਕ ਨਾਤਾ,
ਰਾਜ ਲੈਣ ਕੇਰੀ ਇਛਯਾ ਮਨ ਸਬ ਕੇ ਫਬੀ ।
ਮਰਨੇ ਔ ਪਰਨੇ ਮੈਂ ਬਿਪਰੇ ਬੁਲਾਵੈ ਨਾਹਿ,
ਆਨੰਦ ਪੜ੍ਹਾਵੈ ਰੀਤ ਗੁਰ ਘਰ ਕੀ ਲਭੀ ।
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੀ ਕੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ ਪੀਰ,
ਜਾਨੈ ਜੋ ਬਖਾਨੈ ਸੋਊ ਮਾਨ ਹੈ ਸਭੀ ।੧੬
ਹੋਰ ਏਹੋ ਚਾਲ ਥੀਏ ਬਿਪਰ ਬਿਸਾਲ ਦੁਖੀ
ਨਿੰਦਿਆ ਉਚਾਰੈ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਅਪਾਰੇ ਹੈਂ ।
ਕਾਰਨ ਦਰਸ ਗੁਰ ਦੁਵਾਰਨ ਸਧਾਰਨ ਜੋ,
ਸਬਦ ਉਚਾਰਨ ਡਾਰਨ ਦਸਤਾਰੇ ਹੈਂ ।
ਹੋਰ ਕੇ ਪਜਾਰੇ ਭਾਰੇ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਉਚਾਰੇ ਗਾਰੈਂ
ਸਰਾ ਮਨਵਾਂਹਿ ਵਾਹਿ ਉਨ ਕੀ ਨ ਧਾਰੇ ਹੈਂ ।
ਯੌਂ ਹੀਰੈ-ਰੈ ਰੌਰਾ ਗੌਰਾ ਕੂਕਿਉਂ ਕਾ ਦੇਸਨ ਮੈਂ
ਬਾਢੇ ਅਤਿ ਭਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕਨ ਤੇ ਨਿਆਰੇ ਹੈਂ ।੧੭

ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੈ ਹੈ ਜਿਤ ਸਿਖ ਹਵੈ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਤਿੱਤ
ਭੇਟ ਦੇਤ ਹੈਂ ਅਮਿਤ ਬੋਲ ਦੀਨ ਬੈਨ ਹੈਂ।
ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਮੁਕਤਸਰ ਮੇਲਿਉ ਪੈ
ਗਯੋ ਜਬ ਥਯੋ ਦਲ ਤਾਂਹਿ ਸੰਗ ਐਨ ਹੈ।
ਹੋਰ ਕੈ ਅਰੂਜ ਤੈਂ ਨਮੂਜ ਤਬ ਤਾਹਿ ਬਡ,
ਹਾਕਮ ਪੁਜਾਰੀ ਭਾਰੀ ਥੀਏ ਬਿਨ ਚੈਨ ਹੈਂ।
ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਟਵਾਲ ਥਾਨੇਦਾਰ,
ਰਹੈਂ ਪੇਸ਼ਵਾ ਈ ਮਾਂਹਿ ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਸਸੈਨ ਹੈਂ।੧੮
ਅਦਬ ਹਿਫਾਜਤ ਇੰਤਜਾਮ ਰਾਖੈ ਵਾਹਿ,
ਲੋਗ ਨਿਜ ਨਿਜਮਨ ਰਾਖੈ ਬੋਲ ਬੋ ਕਰੈਂ।
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਚਾਹਿ ਅਰਦਾਸ ਇਤਫਾਕ ਥਾਇ
ਬਢ ਹੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪੰਥ ਰੀਤ ਇਸ ਸੋਂ ਭਰੈ।
ਪ੍ਰਸਾਦ ਭੇਟ ਲੈਕੇ ਗਯੋ ਜਬ ਗੁਰ ਦੁਆਰੈ
ਮਿਲਕੇ ਪੁਜਾਰੀਉ ਨੇ ਕਹਯੋਂ ਐਸ ਹੂੰ ਖਰੈ।
ਤਾਲ ਕਰਵਾਇ ਪਕਾ ਦੇਹ ਤਨਖਾਇ ਏਹੁ
ਦਸਤਾਰ ਉਤਰੈ ਨ ਹਾਲ ਕਿਸੀ ਕੋ ਚਰੈਂ।੧੯
ਕਹਿਯੋ ਰ ਮ ਸਿੰਘ ਉਭੈ ਬਾਤ ਨਾਹਿ ਥਾਤ ਮੋਤੇ
ਦੇਹੋ ਤਨ ਖਾਹਿ ਕਿਛ ਜਥਾ ਜੋਗ ਜੋ ਰਰਯੋ।
ਹੁਤੋ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਜੋ ਮਹੰਤ,
ਮੰਗਲ ਮਰਗੋਬ ਤਾਹਿ ਪਰਖਬੇ ਕੋ ਯੋਂ ਫਰਯੋ।
ਧਾਰ ਹੈ ਨ ਕੂਕਾ ਕੋਊ ਕਧੀ ਨੀਲ ਰੰਗ ਅੰਗ,
ਨੀਲਾ ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਆਗੇ ਲਿਆ ਧਰਿਯੋ
ਯਦੀ ਤਾਹਿ ਸੋਰੂ ਨਿਜਸੀਸ ਪਰ ਧਾਰ ਲੀਨੋ
ਤੌਂਭੀ ਨ ਪੁਜਾਰੀਉ ਨੇ ਇਤਫਾਕ ਹੈ ਕਰਿਯੋ।੨੦
ਐਸ ਹੀ ਐਨਦਪੁਰ ਗਯੋ ਜਬਰੋਰਾ ਰਹਿਯੋ,

ਸੰਮਤ ਉਨੀਸ ਬਾਈ ਤੇਈ ਮਧ ਚੰਗ ਹੈ।
ਦੀਪਮਾਲ ਚੌਵੀਸਾਲ ਹੂੰ ਕੀ ਪਰਸੁਧਾ ਸਰ
ਆਯੋ ਹਾਕਮੋ ਨੇ ਕੀਨੀ ਖਾਤਰ ਸੁਰੰਗ ਹੈ।੧੯੨੪
ਉਤਰਿਯੋ ਬਾਹਰ ਚਾਟੀ ਪਿੰਡ ਦਰਵਾਜੇ ਹੂੰਤੇ
ਬੀਸਕ ਹਜਾਰ ਕੂਕਾ ਸਿੰਘ ਥਯੋ ਸੰਗ ਹੈ।
ਪਰਸਾਦ ਭੇਟ ਲੈ ਅਪਾਰ ਜਬ ਦਰਬਾਰ
ਆਯੋ ਤੌਂ ਪੁਜਾਰੀਉਂ ਨੇ ਕੀਨਿਯੋ ਕੁਢੰਗ ਹੈ। ੨੧
ਕੋਈ ਤੌਂ ਹਜਾਰੋਂ ਹੀ ਰੁਪਯਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮਾਂਗੈ
ਕੋਊ ਤਨਖਾਹ ਚਾਰ ਪਾਂਚ ਲਾਖ ਮੰਗ ਹੈ।
ਹੋਇਕੇ ਮਸਤ ਕੋਊ ਕੂਕਾ ਨ ਉਤਾਰੇ ਪਾਗ
ਸਿਖ ਨ ਕਹਾਵੈ ਤੇਰੇ ਧਾਰੇ ਨੀਲ ਅੰਗ ਹੈ।
ਕਹਿਯੋ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਏਹੁ ਬਾਤ ਸਭ ਗੁਰੂ ਵਸ
ਸਕਤਿ ਨ ਮੋ ਮੈਂ ਏਤੀ ਫੇਰੋ ਮਨ ਢੰਗ ਹੈ।
ਤਨਖਾਹਿ ਆਹਿ ਮੋਮੈ ਚਤਰ ਬਿਧਾ ਜੇ ਕੋਊ
ਲੇਹੁ ਦੰਡ ਵਾਹਿ ਕਰ ਸਹੀ ਸੋ ਨਿਸੰਗ ਹੈ। ੨੨
ਥੀਉ ਤਕਰਾਰ ਇਨ ਬਾਤਨ ਪੈ ਭਾਰ ਜਬ
ਬਡਤੀ ਨਿਹਾਰ ਰਾਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੂ ਤਬੈ।
ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਆਗੈ ਥਿਰ ਆਪ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰ,
ਦੀਨ੍ਹੋ ਬਰਤਵਾਏ ਪਰਸਾਦ ਸਭਨ੍ਹੋ ਸਬੈ।
ਗਾਵਤੇ ਸਬਦ ਪਰਦਖਨਾਂ ਲੈ ਗਏ ਡੇਰੇ,
ਐਸੇ ਹੀ ਨਿਰਮਲਿਉਂ ਕੇ ਸਾਥ ਕੀਨ ਇਨ ਹੈ ਆਬੈ।
ਪੰਥ ਦੂਧ ਮਾਹਿ ਕਾਂਜੀ ਡਾਰੀ ਹੈ ਪੁਜਾਰੀਉਨ,
ਮੇਲ ਹੋਣਦੇਤ ਨ ਸ਼ਰਈ ਮੰਦ ਯੋ ਕਬੈ। ੨੩
ਯਦੀਪ ਪੁਜਾਰੀ ਥੇ ਬਿਰੋਧੀ ਇਨੇ ਕੇਰ ਬਏ,
ਤੋਭੀ ਉਭੋ ਪੰਥ ਯੋ ਬਢਾਏ ਗੁਰਨੈ ਘਨੇ।

ਸੁਨੋ ਅਬ ਧਰਮ ਕੇ ਹੇਤ ਸਿਰ ਦੈਕੇ ਕੂਕੇ
ਧਰਮੀ ਸ਼ਹੀਦਨ ਮੈਂ ਰਹੇ ਜਿਮ ਹੈਂ ਗਨੇ ।
ਸੰਮਤ ਉਨੀਸ ਬੀਸ ਤੀਸ ਕੇ ਵਖਤ ਅਤਿ
ਠੌਰ ਠੌਰ ਧੇਨੁ ਬਧ ਹੋਨ ਲਾਗੀ ਬੇ ਘਨੇ ।
ਦੇਖ ਦੇਖ ਹਿੰਦੂ ਸਭ ਹੋਹਿ ਦੁਖਿਆਰੇ ਭਾਰੇ
ਚਾਰਾ ਜੋਰ ਸਰਕਾਰ ਸੰਗ ਕੋਊ ਨ ਬਨੇ । ੨੪
ਹਿੰਮਤ ਕਮਰ ਬਾਂਧ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘੋਂ ਤਬ
ਬੁਚੜ ਬਿਦਾਰੇ ਧਤਿਆਰੇ ਬਹੁ ਠੌਰ ਪੈ।
ਸੁਧਾ ਸਰ ਆਦਿ ਔਰ ਠੌਰ ਹਿੰਦੂ ਨਾਮੀ ਗਰਾਮੀ
ਅੰਗਰੇਜ਼ੋਂ ਗਹਿ ਕੇ ਦੁਖਿਆਰੇ ਕੀਨੇ ਗੌਰ ਪੈ ।
ਦੈਨ ਲਾਗੀ ਫਾਸੀ ਜਬ ਆਇ ਖੁਦ ਕੂਕੇ ਤਬ,
ਕਾਤਲ ਸਬੂਤ ਆਪ ਥੀਏ ਸਭ ਤੌਰ ਪੈ ।
ਖੁਸੀ ਹੋਏ ਦਏ ਸੀਸ ਗਏ ਈਸ ਲੋਕ ਮਾਹਿ,
ਕੋਟਲੇ ਮਲੇਰ ਫੇਰ ਥਯੋ ਸਾਕਾ ਔਰ ਪੈ । ੨੫
ਕੂਕੇ ਸਿੰਘ ਸਾਠ ਕੋ ਨੇ ਠਾਨ ਕੈ ਮਤਨ ਨਿਜ,
ਮਾਰਕੇ ਕਸਾਈਆਂ ਕੋ ਗਾਈਆਂ ਬਚਾਈਆਂ ।
ਕੋਟਲੇ ਕੀ ਤੁਰਕਾਨੀ ਔ ਪਠਾਨੀ ਫੌਜ ਸਭ,
ਸਿੰਘਨ ਸੇ ਲਰੀ ਇਨੈ ਮਾਰ ਕੈ ਹਟਾਈਆਂ ।
ਫੌਜ ਪਟਿਆਲੇ ਨੇ ਬਸਾਲੇ ਜਾਇ ਦਗੇ ਸੰਗ
ਕਸਮੇ ਉਠਾਇ ਲਿਆਇ ਦੀਏ ਪਕਰਾਈਆਂ ।
ਉਡੇ ਸੋਊ ਤੋਪੋਂ ਆਗੇ ਅਨੁਰਾਗੀ ਸਬਦੋਂ ਮੈਂ
ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਬਡਭਾਗੀ ਧਰਮ ਹਿਤਾਈਆਂ । ੨੬
ਸਰਦਾਰ ਰਾਜੇ ਤੇ ਮੁਸਾਹਿਬ ਸਾਹਿਬ ਬਡੇ,
ਅਚਰਜ ਥੀਏ ਹੇਰ ਕਾਰ ਤਿਨ ਕੇਰ ਪੈ ।
ਦੈਸ ਹੀਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੋ ਰਗੂਨ

ਭੇਜ ਦੀਉ ਅੰਗਰੇਜ਼ੈਂ ਖੂਬ ਸੋਰ ਫੇਰ ਪੈ।
ਔਰ ਹੁਤੇ ਸੂਬੇ ਜੇਈ ਕਹੂੰ ਕਹੂੰ ਭੇਜੇ ਤੇਈ,
ਜੋਰ ਤੋਰ ਦੀਉ ਏਸ ਪੰਥ ਕੋ ਬਧੇਰ ਪੈ
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੂ ਕੀ ਠੌਰ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਤਾਹਿ ।
ਅਬ ਹੈ ਮਹੰਤ ਕੰਤ ਕੂਕਿਉ ਕਾਹੇਰ ਪੈ । ੨੭
ਠੱਟਤ ਭਵਾਨੀ ਕੀ ਉਪਾਸਨਾਂ ਪਠਤ ਬਾਣੀ
ਵਾਹਿਗੁਰ ਵਾਹਿਗੁਰ ਰਟਤ ਅਮੂਕੇ ਹੈਂ ।
ਸ਼ੁਕਲ ਬਸਨ ਮਾਲਾ ਸੁਧੀ ਦਸਤਾਰ ਦਾਢੀ
ਕਰ ਹੈ ਹਵਨ ਪਾਠ ਗਰੰਥ ਗੁਰੂ ਜੂ ਕੇ ਹੈਂ ।
ਦਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਸਾਦਕ ਸਹੀ ਹੈ ਸਭ
ਲਾਲਸਾ ਬਿਸਾਲ ਰਾਜ ਲੈਬੇ ਕੀ ਆਦੂਕੇ ਹੈਂ।
ਸੇ ਲਖਨ ਹੈਂ ਟੇਰੇ ਤੈਸੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ
ਐਸੇ ਪਰਸਿਧ ਹੀ ਅਬਿਧ ਸਿਖ ਕੂਕੇ ਹੈਂ । ੨੯

(ਦੋਹਰਾ)

ਸਿੰਘ ਕੂਕਿਉਂ ਕੀ ਕਥਾ ਕਹੀ ਜਥਾਰਥ ਸਾਰ ।
੮੯੧ ਪੰਨਾ ਪੰਥ ਪਰਕਾਸ਼

ਇਹ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਰਮਲੇ ਸਿੰਘ (ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਚੋ ਸਨ । ਤੇ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਭੀ ਏਹਨਾਂ ਦੋਰੇ ਚਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਨ ਭੀ ਸੁਣਿਆਤੇਲਿਆਹੈ ਤਾਹੀਉਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆਨੇਕਿਏਈ ਜੋ ਕਹਿਤ ਯਿਹ ਕਲਾਮ ਦੀਨੀ ਸਯਦਾਨੀ ਸੈਉ ਸਭ ਕੂਰ ਹਮ ਦੋ ਖ਼ਿਉ ਅਜਮਾਏ ਕੇ । ਭਾਵੇਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਭਾਵ ਦੀਆਂ ਭੀ ਆਪ ਲਿਖ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਕਾਈਆਂ ਭੀ ਕਰ ਗਏ ਹਨ । ਪਰ ਸਚ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਚਿ ਆਇਆ ਹੈ । ਉਸਨੂੰ ਭੀ ਉਕਾ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾਇਆ ।

(ਸਿੰਘ ਸਭਾਈ ਮੱਤ ਦੀਆਂ)

(੧) ਪਾਗ ਕੇ ਉਤਾਰ ਬਿਨ ਤੇ ਸਾਖ ਕੂਰੇ ਸਿਖਨ ਕੀ। ਜਦ ਦਸਮੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਸਾਂਦਕ ਸਾਖੀ ਹੈ ਸਭ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਥ ਹੈ ਸਾਖ ਨਹੀ ਹੋਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਥ ਵਡਾ ਤੇ ਮਾਨਨੀਯ ਰਸਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਖ ਪਗਡੰਡੀ। ਉਕਾਈਆਂ

(੨) ਛੋਈ ਨਹੀਂ। ਸਰਵੁਲਪਹੈ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪਰਕਾਸ਼ ੧੮੫੬ ਦਾ ਨਹੀਂ ੧੮੪੧ ਬਿ: ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਹੋਲਾ ਦਿਵਸ ਹੈ। ਤੇ ਦੇਵਥਾਨ ਤੀਰਥ ਪਰਾਨ ਸਾਧ ਬਿਪਰੋਂ ਕੋ ਜੋ ਨਾ ਮਾਨੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਇਹ ਭੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਜੀ ਰਾਏ ਹੈ। ਸਾਧੂ ਮਤ ਬੁਧੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਮਨਤ ਮਨਾਂਦੇ ਸੀ।

ਸਚ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ

ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਭਇਓ ਅਵਤਾਰ ਤਿਹੈਂ ਈਸ ਅੰਸ ਭਾਵ ਤੈ।
(ਪੈ ਪਾਲਕ ਪੈਗੰਬਰੋਂ ਕੋ) ਅੰਬਹੋ ਕੇ ਮਾਲਕ।
ਤਾਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਹਜਰੋ ਅਮਾਪਵਰ ਭਯੋ ਸਮ ਔਧ ਤਰ

ਮੰਦਤਾ ਬਿਲੈ ਗਈ।
ਔਰ ਇਲਹਾਮ ਕਈ ਬਾਰ ਕਰਤਾਰ ਦਇਓ,
ਨਾਮ ਦੈ ਉਧਾਰ ਕਰ ਜੀਵਨ ਕਾ ਤੂੰ ਖਰੈ।
ਐ ਪੈ ਗੁਰ ਦਸਮ ਦਰਸ ਦੇ ਜੋ ਕਹਿਉ ਤਾਹਿ,
ਮੇਰੋ ਅਵਤਾਰ ਅੰਸ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੈ ਭਰੈ।
ਯਾਹਿ ਹੇਤ ਤਾਹਿ ਨਾਹਿ ਔਤ ਕਾਹਿ ਮਾਹਿ;
ਨਿਜ ਸਕਤ ਰਖਾਈ ਗੁਰਵਾਕ ਦਿਵ ਬੋ ਧਰੈ।

ਸੋਈ ਨੌਤ ਫੁਰੀ ਆਏ ਸੰਮਤ ਬਹੱਤਰੇ ਮੈਂ,
ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਸਵੇਰੇ ਗੁਰ ਦ੍ਵਾਰ ਕੈ।
ਅਵਤਰੇ ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਕਲਮਲੇ ਟਾਰ ਕੈ,
ਸਦਾ ਮਾਤ ਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਨਾਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੈ।

(ਭਾਵ) ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਨਾਮ ਪਰਚਾਰ ਦੇ ਵਾਸਤੇ। ਜਨੋਂ ਕੇ ਸਧਾਰ ਹਿਤ ਪੇਖ ਅਧਕਾਰੀ ਈਸ ਅੰਸ ਅਵਤਾਰੀ। (ਭਾਵ) ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗਏ ਸੀ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਈਸ ਅੰਸ ਅਵਤਾਰ।

ਸੋਊ ਸਭ ਕੂਰ ਹਮ ਪੇਖਿਉ ਅਜਮਾਏ ਕੈ! (ਭਾਵ) ਜੋ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭੀਆਂ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਧੁਮਾਇਆ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿ ਕੂਕੇ ਕਲਾਮ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਹੋਈ ਦਸਮ ਜੀ ਦੀ ਰਸਮ ਬਢਾਉ। ਸਤਿਜੁਗ ਆ ਗਿਉ। ਰਾਜ ਲੈਨ ਕੇਰੀ ਇਛਾ ਮਨ ਸਭ ਕੇ ਫਬੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੀ ਰੀਤ। ਭਾਵ ਅਨੰਦ ਮ੍ਰਜਾਦਾ ਟੋਰੀ ਹੈ ਉਚੇਰੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬ੍ਰਹਿਮਣ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਹਨ ਤਿੰਨ ਲਖ ਤੋਂ ਵਧੇ ਹਨ। ਨਿਆਰੀ ਰਹਿਤ ਵਾਲੇ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਤਫਾਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਵਧੇ। ਪਰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੁਢੰਗ ਹੀ ਕੀਤਾ।

ਅੰਮਰਿਤਸਰ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਆਦਿ ਨਾਮੀ ਗਰਾਮੀ ਧਰਮ ਹੇਤ ਕੀਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਸਾਫ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਚੜੇ ਤੇ ਤੋਪਾਂ ਅਗੇ ਉਡੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਡਭਾਗੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇਖ ਅਸਚਰਜ ਹੋਈ।

ਦੋਸ਼ਹੀਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸਨ ਪਰ ਸੀ ਤਾਂ ਨਿਰਮਲੇ ਸੰਤ ਤਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ਹੀਨ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਜੋਰ ਤੋਰ ਦੀਨੋ ਏਸ ਪੰਥ ਕਾ ਬਧੇਰ ਪੈ। ਏਥੋ ਪੰਥ ਹੀ

ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਅਸਰੋਂ ਉਪਰ ਹੈ।

ਦਸਮੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਾਦਕ ਸਹੀ ਹੈ ਸਭ,
ਲਾਲਸਾ ਬਿਸਾਲ ਰਾਜ ਲੈਬੇ ਕੀ ਅਚੂਕੇ ਹੈ।

(ਭਾਵ) ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੋਂ ਰਾਜ ਲੈਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਤੋਂ ਨ ਉਕਣ ਵਾਲੇ ਦਸਮੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਾਦਕ ਸਿਖ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬਤ ਭੀ ਸੋਹਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਕੰਤ ਕੂਕਿਉਂ ਕਾ ਹੋਰ ਪੈ।

ਪਾਠਕ ਜਨ ਸੋਚ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕੇ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਾਦਕ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨ ਉਕਣ ਵਾਲਾ ਪੰਥ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਹੀ ਕਥੇ ਨੁਸਾਰ ਜੋਰਤੋਰ ਕੀਨੋ ਏਸ ਪੰਥ
ਕੌਥਧੋਰ ਪੈ। ਜਾਂ ਸਾਖ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮੀ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਸਜਨਾਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ।

ਮੈਂ ਇਹ ਨਿਰਨਾਂ ਇਸ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਚਿ ਤਾਂ ਇਹ ਅਠਾਈ ਕਬਿਤ ਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ ਹਨ। ਤੇ ਕਿਸੇ ਚਿ ਭਾਈ ਚਾਰ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਵਿਧਾ ਘਟਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਕਾ ਹੀ ਉਡਾ ਦੇਣ। ਜਿਵੇਂ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਰਕਾਸਨਾਂ ਤੇ ਪੜਨਾਂ ਆਦ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖ ਹਟਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇ ਮਤ ਦੋ ਗਦੀਆਂ ਇਕ ਸਮਾਨ ਨ ਲਗੀਆਂ ਜਾਪਣ ਤੇ ਉਸਤੇ ਚੋਰ ਕਰਨਾ ਭੀ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਤ ਇਹ ਭੀ ਨ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਛਪ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਿਲਨ ਲਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਕਾ ਛਪਣੋਂ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੇ ਸਨ।ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਰ ਭੀ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।ਉਹ ਮੈਂ ਫੇਰ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਲਿਖਾਂਗਾ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਦੀ ਸਾਵੀ ਗਦੀ ਤੇ ਪੂਜਾ ਹੈ।

ਏਥੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਮਨੋਰਥ ਨਹੀਂ ਜੋ ਲੋੜ ਸੀ ਸੋ ਨਿਰਨਾਂ ਕ ਦਿਤਾ ਹੈ।

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਪੰਜਵਾਂ ਨਿਰਨਾ

ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਸ ਨਿਰਨੇ ਤੇ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਦੇੜ ਦੇ ਨਰ ਨਾਟਕ ਕੌਤਕ ਬਾਦ ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਰਹੇ ।

(੧) ਅਧੀ ਰਾਤ ਨਦੇੜ ਕੌਤਕ ਕਰ ਤਬੇਲੇ ਚੋਂ ਕੁਮੈਤ ਘੋੜਾ ਲੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹੇ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਰਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ । ਤੇ ਲਕੜਹਾਰੇ ਸਿਖ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਸਿੰਘਾ ਵਲ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਚਿੰਤਾ ਨ ਕਰਨ ਘੋੜਾ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਲੈ ਗਏ ਹਾਂ।

(੨) ਫੇਰ ਉਦਾਸੀ ਪੰਜਾਬੇਂ ਆਏ ਚੌਂਹ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਕਾਰ ਖੇਡਦੇ ਜਿਵੇਂ ਲਕੜ ਹਾਰੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ ਮਿਲੇ ।

(੩) ਸਤਾਰੇ ਦੇ ਕਿਲੇ ਰਸਤਮ ਰਾਏ ਚੋਂ ਤੇ ਬਾਲਾ ਰਾਏ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਰਕਾਬਾਂ ਫੜਾ ਕਢਿਆਂ ਤੇ ਨਦੇੜ ਜਾ ਉਹਨਾਂ ਦਸਿਆ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗੁਰੂ ਕਾ ਦੇਜ।

(੪) ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਦੀ ਲਿਖਿਤ ਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਭਾਦਰੇ ਰਹੇ । ਜੋ ਬਲੀ ਮੇਂ ਹੈ। ੧੮੧੨ ਤਕ।

(੫) ਫੇਰ ਛੇ ਸਾਲ ਜੀਂਦ ਰਹੇ ੧੮੧੮ ਤਕ ।

(੬) ਪਟਿਆਲੇ ਆਏ ਬਿਰਾਜ ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਮਾਈ ਆਸ ਕੌਰ ਦੀ ਸਰਾਏ ਹੈ। ਏਥੇ ਰੋਹੀ ਹੁੰਦੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਕਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਉਸ ਮਕਾਨ ਮੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਬੰਦੂਕ ਬਨਵਾਈ ਸੋ ਨੇ ਚਾਂਦੀ, ਤਾਂਬਾ, ਪਿਤਲ, ਲੋਹਾ, ਕਾਂਸੀ ਆਦ ਕਈ ਧਾਤਾਂ

ਮਿਲਾਕੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਚਿ ਬਣੀ ਜੋ ਹੁਣ ਨਾਭੇ ਡੇਰੇ ਹੈ ਸਮੁੜ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ੧੨ ਬਰਸ ਪਟਿਆਲੇ ਰਹੇ (ਭਾਵ) ੧੯੩੦ ਬਿ: ਤਕ ।

(੭) ਨਾਭੇ ਆਏ ਬਿਰਾਜੇ ਹੇਰੂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਹੇਠ। ਏਥੇ ਬੜੀ ਸੰਘਣੀ ਝਿੜੀ ਸੀ । ਮਹਾਰਾਜਾ ਹਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਈ ਡਿਓਢੀ ਮਕਾਨ ਚੁਬਾਰਾ ਪਵਾਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮੈਂ ਰਹਿਣ ਲਗੇ ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਸਮਾਧ ਹੈ। ਦੁਬਾਰੇ ਪਰ ਏਥੇ ਗੁਪਤ ਹੋ ਰਹਿੰਦੇ । ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨ ਮਿਲਦੇ, ਬਾਹਰੋਂ ਭੀ ਸਿੰਘ ਔਂਦੇ। ਪੂਰੇ ਪਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਪਕਾ ਪਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਨ ਹੁੰਦਾ ।

ਏਥੋਂ ਹੀ ਆਪ ੧੯੩੨ ਬਿ ਮਿਆਲ ਕੋਟ ਬਾਬੇ ਦੀ ਬੇਰ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਾਲੇ ਨਥਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੁਧ ਮੈਂ ਜਾ ਜਦ ਨਥਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੜੇ ਕਰ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਅਤਿ ਸੰਕਟ ਸਮੇਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ ਤਾਂ ਆਪਨੇ ਗਿਲਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਿਤੀ ਤੈ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਣੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇ ਦਿਤੇ ਤੋ ਜਿਤ ਭੀ ਦਿਤੀ।

(੮) ਨਾਭੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਨੇ ਭਾਈ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਖੀ ਵਾਲਾ ਘਾਉ ਦਿਖਾਇਆ । ਤੇ ਦਸਿਆ ਭੀ ਇਹ ਓਹੋ ਘਾਉ ਹੈ ਜੋ ਦਖਣ ਮੇ ਲਗਾ ਸੀ ।

(੯) ਏਥੋਂ ਨਾਭਿਉ ਹੀ ਗੁਪਤੇ ਦਿਨਾਂ ਚਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫਰੰਟੀਆਰ ਦੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਨ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ । ਕੋਮਲ ਪੁਰ ਦੇ ਤੁਲ੍ਹਾ ਰਾਮ ਜੀ ਸੁ: ਜੋ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭੀ ਸਨ। ਤੇ ਮਹਮਦ ਖਾਨ ਖਟੜ ਇਲਾਕੇਦਾਰ ਤੇ ਚੈਲਦਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਫਕੀਰ ਸ਼ਾਹਸਫੈਦ ਦੀਆਂ ਸੁਹਾਦਤਾਂ ਹਨ । ਤੇ ਕਕੂ ਮੁਹਾਣੇ ਨੇ ਵੀ ਅਟਕ ਚਿ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਏਹਨਾਂ ਵਾਕਾਂ ਦੀ

ਪੁਸ਼ਟੀ ਫਰੰਟੀਅਰ ਦੇ ਹਜਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਕਰਦੇ ਹਨਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀ ਉਹ ਸਨ । ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹਰੋ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਛੋਈ ਦੀ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਕੇ ਦਰਸਨ ਦੇ ਗੁਰਤਾ ਦਿਤੀ ਸੀ ।

(੧੦) ਵੈਦ ਇੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਰੋ ਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਲਿਖਦਿਆਂ ਅਪਣੇ ਖਿਆਲ ਦਸੇ ਹਨ। ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਪਤ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਐਸੇ ਉਤਮਆਤਮਾ ਅਤੇ ਸਕਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਭ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਹ ਲੁਕਣ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਚਿ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਰ ਕੁਹਨਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਚਿ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

(੧੧) ਨਾਭੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚੋਂ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਪਸ਼ੌਰ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਪਰੇਮੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਤੇ ਕਾਬਲ ਭੀ ਗਏ ਤੇ ਕੌਤਕ ਭੀ ਕੁਝ ਦਿਖਾਏ । ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਦ ਕਾਬਲ ਚਿ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਭੀ ਹੈ ।

(੧੨) ਇਸੇ ਕਾਬਲ ਪਸ਼ੌਰ ਦੇ ਆਣ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰੇ ਚਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ੧੯੬੯ ਬਿਕਰਮੀ ਦਸਮੀ ਵਿਸਾਖ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਰਤਾ ਸੌਂਪੀ ।

ਨਾਭੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ੧੯੬੯, ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਪੰਜ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ।

ਉਪਰ ਦਿਤੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਦੇੜੋਂ ਬਾਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਰੰਥ ਕਰਤਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ।

ਨਦੇੜ ਦੇ ਕੌਤਕੋਂ ਬਾਦ। ਲਕੜਹਾਰੇ ਤੇ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਤੇ ਰੁਸਤਮ ਰਾਓ ਤੇ ਬਾਲਾ ਰਾਓ ਨੂੰ ਸਤਾਰੇ ਦੇ ਕਿਲੇ ਚੋਂ ਕਢਣਾ ।

੧) ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ।

(੨) ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤਾ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ।

(੩) ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ। ਮਹੰਤ ਸਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਨਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਵਿਚ।

ਭਾਦਰੋ ਜੀਂਦ ਪਟਿਆਲੇ। ਨਾਭੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਹੇ। ਹਸਤ ਲਿਖਤ ਪੋਥੀ। ਸ: ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਤੇ ਫੁਲਵਾੜੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਣ ਲਿਖੇ ਪਤਰੇ। ਫੁਲਵਾੜੀ (ਕਰਤਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਰਦ) ਵਲੋਂ ਸ: ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭੈਣ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰੋਂ ਮਾਸਕ ਪੱਤ੍ਰ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਰਤਾ। ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬੇ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਭੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਤਾ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼। ਕੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਰਤਾ ਸੌਂਪੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਪਕੀ ਕੀਤੀ।

ਮਹੰਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਨਾ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ। ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਸ਼ੋਰ ਤੇ ਕਾਬਲ ਗਏ ਹਨ। ਨਾਦੇੜ ਕੌਤਕੋਂ ਬਾਦ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਧੀਕ ਅਗੇ ਦੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਓਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਭੀ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰ ਕੌਤਕ ਤੇ ਅਜਮਤਾਂ ਅਜੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ੧-੨-੩ ਹਿਸੇ। ਕਰਤਾ ਸੰਤ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਲਮ।

ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬਾ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀ ਸਨ ਤੇ ਆਪਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਤਾ ਸੌਂਪੀ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਪਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮਾਲਵੇਂਦਰ ਕਰਤਾ ਸੰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਕਰਵਰਤੀ।

ਆਪ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕੇ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ੧੯੬੯ ਚਿ ਕਾਬਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਰਤਾ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਗੋਂ ਦੇਣ ਦੀ ਪਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹਸਤ ਲਿਖਤ ਪੋਥੀ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਸ: ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਦੀ (ਲਿਖਤ) ਜਿਸ ਵਿਚ ੧੯੬੯ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਪੰਜ। ਨਾਭੇ ਚਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਲਿਖੇ ਹਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਹ ਬਖੀ ਵਾਲਾ ਘਾਓ ਦਖਾ ਦਸਿਆ ਸੀ ਇਹ ਉਹ ਘਾਉ ਹੈ ਜੋ ਦਖਣ ਮੈਂ ਪਠਾਨ ਹਥੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਇਹਨਾਂ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਗਰੰਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਪੜਨ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰੋ ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬਾ ਅਜਾਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਭਾਦਰੋ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵਾਕਫੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਹ ਨਿਰਨਾਂ ਜਿਸ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖ ਕੇ ਲਿਖੀਆ ਹੈ ਉਸਦੀ ਪੂਰੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਪਰੇਰਨਾਂ ਤੇ ਪੂਰੇ ਖੁਲਾਸੇ ਨਾਲ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ਚਿ ਫੇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਾਂਗਾ। ਹਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਉਪਕਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਵਜੋਂ ਹੀ ਇਹ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਗਤ ਸਾਥੀਆਂ ਹਿਤ ਤੇ ਜੀਵਨ ਜੇ ਸਾਥ ਦਿਤਾ।

ਭੁਲ ਦੀ ਸੋਧ ਤੇ ਬੇਨਤੀ

ਸਤਿ ਗੁਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ੨੨ ਮਾਘ ਨੂੰ ਦਿਲੀਉ ਸੰਗਤ ਸਾਥ ਰੇਲ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਬੁਦਨੀ ਅਟਾਰਸੀ ਨਾਗਪੁਰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਦੇ ੨੮ ਮਾਘ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਸੁਣੀ ੨੮ ਨੂੰ ਸਚ ਖੰਡ,ਲੰਗਰ ਸਾਹਿਬ,ਨਗੀਨਾਂ ਘਾਟ,ਬੰਦਾ ਘਾਟ ਆਦਿ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰ ੨੯ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਨਾਗਪੁਰ ਹੁੰਦੇ ੩, ੪, ੫, ਫਗਨ ਸਤਿਗੁਰ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਮਿਤ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਦਰਸਨ ਕਰ ੮ ਫਗਨ ਨੂੰ ਚੰਡੀ ਗੜ ਨੂੰ ਸਣੇ ਨਾਲੀ ਘਗਰ ਪਾਣੀ ਮਾਰੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਤਾਰਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਪੰਚਾਂ ਤੇ ਸੂ: ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਤੁਰੇ ੯–੧੦ ਫਗਣ ਚੰਡੀਗੜ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰਸਿੰਘਜੀ ਗਵਰਨਰ ਸਾਹਿਬ ਗੈਡ-ਗਲ ਤੇ ਕੈਰੋਂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਦੁਫਸਲੇ ਦਾ ਮਰਨਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਨਾਲ ਦਸਿਆ ਤਸਲਾਹ ਸੁਰਤ ਦਿਤੀ ਕਿ ਘਗਰ ਦੀ ਨਹਿਰ ਛੇਤੀ ਬਣਾਓ ਤੇ ਜਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣ ਬਚਾਉ। ਮਸਾਂ ੧੩ ਫਗਣ ਲੁਧਿਆਨੇ ਪੁਜ ਕਾਪੀ ਛਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਈ ਕਾਹਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਹੋਣ ਕਰ ਸੁਧਾਈਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕੇ ਹੋਲੇ ਤੇ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪੁਜਨਾਂ ਜਰੂਰੀ ਜਾਤਾਸੀ। ਕਈ ਥਾਂਗੀਆਂ ਭੁਲ ਹੋ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਹਾ ਕੇ ੪੪ ਅੰਗ ੪ ਪਾਲਾਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਬੇਲੋੜ ਤੇ ਗਲਤ ਹੀ ਛਪ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਏਥੇ ਉਕਾ ਲੋੜ ਨ ਸੀ।

(ਜਿਸੇ) ੨੬ ਅੰਗ ਤੇ ੧੧ਵੀਂ ਪਾਲ ਚਿ ਰਾਰੇ ਦੇ ਥਾਂ ਕਕਾਂ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੇ ਨਰੇਲ ਦੇ ਥਾਂ ਨਕੇਲ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਗਲਤ ਹੈ।

੩੪ ਅੰਗ ਤੇ ਬਚਨ ਦੇ ਥਾਂ ਬਚਮਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਵੈ ਦੇ ਕਾਵ ਬਨ ਗਿਆਂ ਜੋ ਆਸੇ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਹੋਰ ਬਨਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਹੈ ਗਲਤ। ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਬੇਬਸੀ ਕਾਰਨ ਖਿਮਾਂ ਦਾ ਜਾਚਕ ਹਾਂ

ਉਮੈਦ ਹੈ ਆਪ ਕਈ ਭੁਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਪੜ ਮੈਨੂੰ ਅਗਾਂ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸਕਤ ਤੇ ਸੁੱਮਤ ਬਖਸ਼ੋਗੇ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਭੁਲਾਂ ਬਖਸ਼ਨ ਜੋਗ।
ਦਇਆ ਕਰੇ ਇਹ ਦਾਸ ਪਰ ਬਖਸ਼ੇ ਰਿਦਾ ਅਰੋਗ।

ਤਰਨ ਸਿੰਘ 'ਵਹਿਮੀ'

ਸੰਤ ਨਗਰ, ਜਿਲਾ ਹਸਾਰ

੨੦ ਫਗਣ ੨੦੧੭, ੩ ਮਾਰਚ ੧੯੬੧